



Självständigt arbete (examensarbete), 15 hp, för
Grundläraresexamen med inriktning mot arbete i fritidshem.
HT 2019
Fakulteten för lärarutbildning

Fritidshemmets utrymme i rektorsutbildningen

En undersökning om hur rektorerna genom
rektorsutbildningen förbereds för att leda
fritidshemmet

Anna Olofsson och Louise Sand

Förord

Först och främst vill vi tacka alla respondenter och informanter som ställt upp i vår undersökning genom att bidra med kunskap och information, vilket gett oss en ökad förståelse kring rektorsutbildningens funktion. Ett stort tack även till vår handledare, Margaretha Källqvist, som under hela arbetets gång varit stöttande och genom konstruktiv kritik lett oss framåt i vår process.

Tack!

Anna Olofsson & Louise Sand

Författare

Anna Olofsson och Louise Sand

Titel

Fritidshemmets utrymme i rektorsutbildningen. En undersökning om hur rektorerna genom rektorsutbildningen förbereds för att leda fritidshemmet.

The role of leisure in the educational program of school principals. An investigation of how principals are prepared for their role as leaders of the leisure trough their educational program.

Handledare

Margaretha Källqvist

Bedömande lärare

Marie-Louise Rodén

Abstract

Syftet med denna studie är att undersöka hur väl förberedda de medverkande rektorerna upplever sig vara att leda fritidshemmet, efter avslutad rektorsutbildning. Vidare undersöker vi om fritidshemmet har fått mer utrymme i rektorsprogrammet i takt med att styrdokumentet blivit tydligare kring fritidshemmets uppdrag. Vi studerar även ifall rektorernas tidigare utbildningsbakgrund påverkar hur väl förberedda de upplever sig vara att leda fritidshemmet. Vår förförståelse grundar sig i att vi båda har cirka sex års erfarenhet som fritidspedagoger och utifrån detta upplever vi att rektor i olika utsträckning prioriterar fritidshemmet samt har varierande kunskap om fritidshemmets verksamhet. Vi har gjort en kvantitativ undersökning i form utav en enkätstudie där 138 rektorer på F-6 skolor i Skåne har medverkat. Samtliga utbildningschefer, vid de sex lärosäten som erbjuder rektorsprogrammet, har fått möjlighet att svara på frågor om fritidshemmet kopplat till rektorsprogrammet. Av de sex tillfrågade valde fyra att delta och deras svar har analyserats med utgångspunkt i läroplansteorin samt Kolbs modell om erfarenhetsbaserat lärande. Studien visar att utbildningschefernas satsning på att öka fritidshemmets plats i rektorsprogrammet inte i dagsläget har gett något resultat. Då rektorernas svar pekar på att skolan är den verksamhetsform som övervägande rektorer ansåg sig, genom rektorsutbildningen, ha fått mest verksamhetskunskap kring samt kände sig bäst förberedda att leda.

Ämnesord

Fritidshem, Rektor, Rektorsutbildning, Ledarskap, Erfarenhet, Förändring över tid, Utbildningsbakgrund

Innehåll

1. Inledning.....	6
1.1 Syfte	7
1.2 Bakgrund	7
1.2.1 Begreppsförklaring.....	7
1.2.2 Fritidshemmet förändring över tid	8
1.2.3 Rektors roll över tid.....	10
1.2.4 Rektorsprogrammet	11
1.2.5 Rektors uppdrag utifrån styrdokumentet	14
2. Litteraturgenomgång	15
2.1 Lärare i fritidshem - en ny profession	15
2.2 Rektors ledarskap av fritidshemmet	15
2.3 Rektors förutsättningar för framgång	17
3 Teoretiskt perspektiv	17
3.1 Läroplansteori.....	18
3.2 Erfarenhetsbaserat lärande	19
4. Metod	19
4.1 Metodval.....	20
4.1.1 Enkäter	20
4.1.2 Informantfrågor	21
4.2 Urval.....	21
4.3 Genomförande	22
4.3.1 Svartsbortfall	22
4.4 Bearbetning av empiri	23
4.5 Etiska överväganden	23
5 Redovisning av resultat	24

5.1 Redovisning enkätundersökning	24
5.2 Redovisning av informantfrågor	28
5.2.1 Fritidshemmets utrymme i rektorsutbildningen över tid.....	29
5.2.2 Utbildningsbakgrundens betydelse	30
6 Metodkritik.....	31
7 Analys.....	32
7.1 Sammanfattande analys.....	33
7.2 Analys utifrån lärosäte.....	34
7.3 Analys utifrån när utbildningen avslutades	35
7.4 Analys utifrån tidigare utbildningsbakgrund.....	36
7.5 Analys utifrån rektorsprogrammets förändring över tid	37
8 Diskussion	38
8.1 Vidare forskning.....	44
Referenser.....	45
Bilaga 1	50
Bilaga 2	55
Bilaga 3	57

1. Inledning

Vi har utifrån vår arbetslivserfarenhet fått uppfattningen att rektorers kunskap kring och prioriteringar av fritidshemmets verksamhet ser olika ut på olika arbetsplatser. Sedan år 2016 har fritidshemmet haft ett eget kapitel i läroplanen, med tydligare direktiv kring hur verksamheten ska bedrivas (Skolverket 2016). Vi ställer oss frågan om fritidshemmet i takt med denna utveckling även har fått större plats i rektorsutbildningen.

I Skolverkets rapport om kvalitet i fritidshem framgår att i över hälften av de 77 fritidshemmen som granskats visade sig rektorerna inte bara behöva bli mer insatta i fritidshemmets uppdrag, utan även i den dagliga verksamheten för att leda det pedagogiska utvecklingsarbetet (Skolinspektionen 2010).

Förbereds rektorerna tillräckligt, via rektorsprogrammet, för att leda fritidshemmen? Vi kan se att det saknas forskning kring huruvida rektorerna, genom rektorsutbildningen, ges rätt förutsättningar att leda fritidshemmet. Skolinspektionens rapport från 2018 slog fast att det på flera av de 24 fritidshemmen som granskats saknades tydliga mål med regelbunden uppföljning kring hur verksamheten skulle bedrivas. På några av fritidshemmen upplevdes styrningen som svag och otydlig vilket har lett till att fritidshemspersonalen själva har skapat strukturer kring hur verksamheten ska bedrivas. Det visade sig att några av rektorerna ansåg sig ha begränsad kunskap om fritidshemmet och önskade en utökad dialog med fritidshemspersonalen (Skolinspektionen 2018).

Pihlgren (2018) skriver att de rektorer hon träffar och handleder regelbundet, själva anser att de har en kunskapsbrist gällande fritidshemmet. Det tas för givet av rektorerna som handleds att fritidshemmet styrs på samma sätt som grundskolan, vilket inte är fallet. Pihlgren skriver även att det saknas litteratur om fritidshemmet ur ett ledarskapsperspektiv.

1.1 Syfte

Syftet med denna studie är att undersöka hur väl förberedda de medverkande rektorerna upplever sig vara att leda fritidshemmet, efter avslutad rektorsutbildning. Vidare vill vi undersöka om fritidshemmet har fått mer utrymme i rektorsprogrammet, i takt med att styrdokumenterna blivit tydligare kring fritidshemmets uppdrag. Vi vill även ta reda på om rektorernas tidigare utbildningsbakgrund påverkar hur väl förberedda de upplever sig vara att leda fritidshemmet.

Studien baseras på följande frågeställningar:

- Hur väl förberedda upplever de medverkande rektorerna sig att leda fritidshemmet efter avslutad rektorsutbildning?
- Hur anser de medverkande rektorerna att fritidshemmet plats, i rektorsutbildningen, prioriteras i relation till skola, förskoleklass och förskola?
- På vilket vis har fritidshemmets utrymme i rektorsutbildning förändrats över tid?

1.2 Bakgrund

I detta avsnitt kommer vi presentera rektorsutbildningens innehåll och förändring över tid. Vi kommer även beskriva rektorns uppdrag utifrån styrdokumenterna och skollagen, vidare kommer vi belysa hur rektorns roll har förändrats över tid. För att få en djupare förståelse kring rektorns uppdrag kopplat till fritidshemmet, kommer vi även att beskriva fritidshemmets utveckling.

1.2.1 Begreppsförklaring

- **Huvudman-** Huvudmannen är den som är ytterst ansvarig för att utbildningen genomförs i enighet med skollagen.
- **Rektor** - Med rektor menar vi i vårt arbete den som är anställd med titeln rektor på såväl kommunala som fristående skolor i Sverige. På så vis innefattas inte de med titeln biträdande rektor eller de som är anställda som rektor på en förskola.
- **Fritidspedagog** - Med fritidspedagog menar vi all verksam personal inom fritidshemmen oavsett utbildning.

- **Lärare i fritidshem** - Lärare i fritidshem syftar till de pedagoger som genomgått den senaste utbildningen med titeln grundlärare med inriktning fritidshem.
- **Rektorsutbildning**- När vi i vårt arbete skriver rektorsutbildningen så innefattar det all utbildning som över tid riktats mot rektorer.
- **Rektorsprogrammet**- Med rektorsprogrammet menar vi den utbildning som varit obligatorisk för nyanställda rektorer sedan år 2010.
- **Styrdokument** - När vi i vårt arbete skriver styrdokument menar vi skollagen, läroplanen samt de allmänna råden.
- **Fristående skola** - En skola som har en annan huvudman än offentliga sektorn.

1.2.2 Fritidshemmet förändring över tid

Ett tillsynsbehov av barnen efter skolans slut växte fram i takt med industrialiseringen på 1800-talet då fler familjer valde att lämna jordbruket för att flytta in till städerna. Föräldrarnas arbetsdagar var oftast långa och barnen var ensamma långa stunder efter skoldagens slut, fram tills dess att föräldrarna kom hem. Detta omsorgsbehov ledde till uppkomsten av arbetsstugorna, varav den första år 1897, med syfte att förebygga fattigdom genom att fostra barnen till hantverkare. Det var i huvudsak ideellt arbetande kvinnor som ansvarade för arbetsstugorna. År 1930 övergick arbetsstugorna till eftermiddagshem och i samband med detta övertog barnavårdsnämnden ansvaret för dessa. Förskolelärares företrädare, barnträdgårdslärarinnorna, var de som arbetade i eftermiddagshemmen. Eftermiddagshemmen arbetade utifrån ledord som fri sysselsättning och rekreation, med rekreation som sitt främsta syfte (Rohlin 2012).

Från C:a 1940-talet erbjöd eftermiddagshemmen friare sysselsättning såsom lek och utevistelse samt läsläsning. Verksamheten var alltså både socialt och pedagogiskt fostrande. Det moderna fritidshemmet tog form i mitten av 1960-talet då det tillkom en särskild utbildning för fritidspedagoger. Barnträdgårdslärarinnorna hade ända sedan början av 1950-talet stridit för att få igenom en utbildning som var anpassad efter deras målgrupp. En helhetssyn kring barnet skapades inom skolan, som i sin tur ledde till tanken om att bilda arbetslag. Genom att fritidshemmet blev en del av skolan fick de anställda på fritidshemmet vara ansvariga för de fria aktiviteterna efter skoltid och personalen fick på detta sätt ett utökat samarbete med skolan (Rohlin 2012).

År 1962, i samband med att folkskolan, realskolan och flickskolan gick samman och bildade grundskolan, kom även den första gemensamma läroplanen för skolan, Lgr62 (Riksarkivet u.å.). Läroplanen omfattade fyra områden: mål och riktlinjer, timplaner, kursplaner med anvisningar och kommentarer. Redan år 1969 ersattes den första läroplanen av en uppdaterad version, Lgr 69. Riktlinjerna kring elevernas fritidsverksamhet handlade om att uppmuntra eleverna att sluta samman i organiserade grupper inom olika föreningar och verksamheter. Stor vikt lades vid att fritidsverksamheten inte skulle vara påtvingad utan ledd och organiserad utav dem själva. Skolan uppmuntrades även att låta föreningsarbetet vara en del av skolans arbete för att främja elevernas deltagande där det gärna sågs att föräldrar, äldre syskon och före detta elever agerade ledare för verksamheterna (Skolöverstyrelsen 1969). År 1970 övergick diskussionerna från ett omsorgstänk till ett pedagogiskt tänkande. Svenska facklärarförbundet (SFL) ansåg att fritidshemmet och grundskolan måste ta ett gemensamt ansvar för elevernas utveckling. Från och med 1980-talet började fritidshemsverksamheten styras bort från förskolan och hemmet med en tydligare riktning mot skolan. Etableringen mellan skola och fritidshem tog fart under 1990-talet och är idag en given verksamhetsform (Rohlin 2012). I 1980 års läroplan för grundskolan var det stort fokus på elevernas fritid, där undervisningen i mångt och mycket skulle utgå från elevernas intresse och samarbete med lokala föreningar främjades. Det enda som nämndes gällande fritidshemsverksamheten var att fritidshemmens lokaler och verksamhet naturligt skulle kopplas till skoldagen (Skolöverstyrelsen 1980). Några tydliga riktlinjer för fritidshemmen fanns inte utan dessa presenterades först år 1988 genom ett pedagogiskt program för fritidshemmen från socialstyrelsen. Programmet skulle verka som en handlingsplan med syfte att tydliggöra fritidshemsverksamhetens innehåll. I programmet framgick det tydligt att kommunen hade det övergripande ansvaret för verksamheten gällande både rekrytering av pedagogiskt utbildad personal, fortbildning och barngruppernas storlek. Ett stort fokus lades på samarbete med andra lokala verksamheter såsom föreningar och organisationer och redan här föredrogs en samlad skoldag med önskemål om samverkan mellan skola och fritidshem. Det ansågs viktigt att fritidshemslokalerna låg i nära anslutning till både skola och andra föreningsverksamheter. Återkommande i det pedagogiska programmet var att

fritidshemmen förväntades samarbeta och samverka med föräldrarna (Socialstyrelsen 1988).

Från 1990-talet och fram till idag är fritidshemmet en utbildningspedagogisk arena där skola och fritidshem ses som en helhet. Ansvar för fritidshemmet flyttades från socialstyrelsen till skolverket och ur både kostnads- och pedagogisk synpunkt skulle skolan och fritidshemmet på sikt lokalintegreras (Rohlin 2012). Från och med 1994 års läroplan regleras fritidshemsverksamheten i skollagen. Däremot benämns fritidshemmet endast vid ett fåtal tillfällen och då med syftet att förskoleklass, skola och fritidshem bör samverka för varje elevs utveckling, vilket inte säger något om hur fritidshemmets verksamhet bör bedrivas. Gällande rektors uppdrag handlar det till största del om skolan och att följa upp resultaten för att säkerställa att skolan uppnår de nationella målen. Den enda ansvarsområdet som direkt rör fritidshemmen är att rektor ska skapa förutsättningar så att ett samarbete möjliggörs mellan förskoleklass, skola och fritidshem (Skolverket 1994). I läroplanen för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet (2011) får fritidshemmet en allt mer betydande roll och i den reviderade upplagan (Skolverket 2016) är hela kapitel 4 ägnat fritidshemmet med tydliga mål och riktlinjer över hur verksamheten bör bedrivas. Idag har skolan och fritidshemmet en väldigt tydlig koppling där det enligt styrdokumentet ska finnas en röd tråd genom elevens hela dag, från skola till fritidshem (Skolverket 2019a).

1.2.3 Rektors roll över tid

Rektor som yrke har funnits sedan 1800-talet och var ett arbete med väldigt hög status i samhället, detta delvis på grund av deras höga akademiska utbildning men även för att de av sina medarbetare hade utsetts vara den främste. Rektorer tillbaka i tiden har haft stort inflytande över såväl samhället som läroverken. Tidigare har rektorer setts som undervisningsexperter men på 1970-talet ändrades rektorns roll. Det togs nu avstånd från den auktoritära rektor som tidigare styr skolan och istället för expertkunskap var det nu fokus på ledarskapsförmågor hos rektorerna som prioriterades (Ullman 1997).

Skott (2009) menar att dagens rektorer präglas av hur rektorer bakåt i tiden har lett sina skolor och uppfattat sina uppgifter och sitt uppdrag. Vidare menar hon att varje skola har sin egen kultur och detta påverkar rektorer i deras arbete. Rektors uppdrag från staten,

i form av skollag och läroplan, är detsamma oavsett de lokala förutsättningarna men Nihlfors & Johansson (2013) skriver att rektorers arbete är mångfacetterat och komplext. Idag är rektorers roll att motivera personalen till att arbeta mot skolans mål. I SFS(2010:800) går det att läsa om rektorns juridiska ansvar. Rektorer kan numera ställas till svars ifall föräldrar eller elever inte anser att skolan levererat det den förväntas göra (Moos 2009). Med allt detta ansvar menar Leo (2014) att rektorers fokus är att göra saker rätt istället för att göra rätt saker.

1.2.4 Rektorsprogrammet

Då samhället är i ständig förändring, ändras också förutsättningarna för skolledarskapet vilket gör det nödvändigt att hela tiden utvärdera och uppdatera formerna för utbildningen av rektorer (Utbildnings- och kulturdepartementet 2006). Det fanns ingen systematisk utbildning för skolledare förrän mitten av 1970-talet. Tidigare bestod utbildningen för rektorer endast av olika skoladministrativa kurser. År 1976 bestämdes via riksdagsbeslut att alla skolledare i Sverige skulle utbildas och ett tvåårigt nationellt utbildningsprogram för rektorer inom det statliga skolsystemet infördes. Johansson och Svedberg (2016) skriver att rektorsprogrammet har utvärderats fem gånger mellan år 1992 och år 2004. Dessa utvärderingar visar tydligt att de rektorer som går utbildningen är nöjda och att utbildningen är personligt givande, dock har den inte lika stor inverkan på skolornas verksamhet. Vidare går det även att läsa i en av utvärderingarna att det är stora skillnader i utbildningen beroende på universitet då universiteten betonar de nationella målen olika (Johansson & Svedberg 2016).

Myndigheten för skolutveckling fick år 2006 i uppdrag att arbeta med rektorsutbildningens innehåll så att den bland annat skulle ge rektorerna en fördjupad kunskap om skolans uppdrag, men även för att stärka rektorerna i deras chefsroll så att de på ett bättre sätt skulle kunna leda och utveckla verksamheten (Utbildnings- och kulturdepartementet 2006). År 2008 lades Myndigheten för skolutveckling ner och skolverket fick ansvaret att utse vilka universitet som skulle driva rektorsprogrammet (Ekholm 2015).

Dagens rektorsutbildning heter rektorsprogrammet och är en treårig distansutbildning, på deltid, för nyutbildade rektorer vilken lanserades år 2009. Innan dess var benämningen rektorsutbildningen och den utbildningsformen var till för de som redan arbetade som rektorer. Rektorsprogrammet är obligatoriskt för de rektorer som är anställda efter den 15 mars 2010 och som inte gått en äldre statlig rektorsutbildning. Rektorer ska påbörja utbildningen inom ett år efter anställning (Johansson & Svedberg 2016). Det är inte studiebakgrund som avgör intagningen till rektorsprogrammet utan endast befattning. Programmet riktar sig till redan verksamma rektorer, biträdande rektorer och det som tidigare benämndes förskolechefer. Den 1 juli 2019 försvann förskolechef som titel och ersattes istället av rektor. Det finns en specifik rektorsutbildning för skolledare på folkhögskolor och kulturskolor (Skolverket 2019b). Rektorer behöver inte ha någon specifik utbildning innan de får sin första rektorstjänst. Det enda som skollagen 2 kap 11§ kräver är att personen som anställs som rektor har *“pedagogisk insikt”* genom utbildning och erfarenhet (SFS 2010:800). Detta skiljer sig mot många andra länder där rektorerna går utbildning till sitt yrke innan de anställs som rektor (Johansson & Svedberg 2016).

Rektorsprogrammet är en befattningsutbildning på avancerad nivå som sammantaget ger 30 högskolepoäng. Utbildningen är uppdelad i tre olika kunskapsområden; Skoljuridik och myndighetsutövning, Mål- och resultatstyrning samt Skolledarskap, vilka omfattar 10 högskolepoäng vardera (Skolverket 2015). Innehållet och formen av rektorsprogrammet regleras genom ett måldokument, enligt vilket programmet har för avsikt att ge samtliga med nyckelroller *“för statligt reglerade och läroplansstyrda verksamheter”* (Skolverket 2015. s.2) de kunskaper och kompetenser som krävs för att utifrån sin verksamhet nå de nationella och lokala målen (Skolverket 2015).

I skolverkets dokument för rektorsprogrammet 2015 går det att läsa följande:

”Inom Rektorsprogrammets samtliga kunskapsområden ska rektorn eller förskolechefen efter genomgången utbildning visa kunskaper om och en förståelse för utbildningsmålen samt ha förmåga att leda arbetet i enlighet med dessa. Under utbildningen ska teori och praktik mötas och rektorn eller förskolechefen ska ges möjlighet att kritiskt granska och reflektera över den

egna verksamheten. På så sätt ska utbildningen bidra till utveckling av den enskilda deltagarens verksamhet.”

(Skolverket 2015. s.7)

Programmet erbjuds vid sex olika lärosäten i Sverige såsom Karlstads universitet, Mittuniversitetet, Göteborgs universitet, Stockholms universitet, Umeå universitet (även Skåne som upptagningsområde) och Uppsala universitet. Utbildningsmålen är samma för alla sex universiteterna, men det kan finnas skillnader i upplägg och kurslitteratur (Skolverket 2019b). Det går att se skillnad i antal obligatoriska fysiska träffar mellan de olika universiteterna, där det i Umeå krävs cirka 30 obligatoriska träffar under utbildningen medan i Uppsala ska skolledaren närvara vid närmare 40 obligatoriska träffar. Likaså skiljer det sig vilka institutioner som ansvarar för rektorsprogrammet på de olika lärosäten, i Umeå är det statsvetenskapliga institutionen medan det i Stockholm är institutionen för pedagogik och didaktik. Det skiljer också hur lärosätena väljer att lägga upp kurserna. Mittuniversitetet väljer att läsa skolledarskap jämt fördelat över de tre åren medan till exempel Karlstad läser en kurs per läsår. Gemensamt är att alla universiteterna anser att skolledaren bör avsätta 20 procent av sin arbetstid till studier vid rektorsprogrammet (Göteborgs universitet 2019; Karlstad universitet 2019; Mittuniversitetet 2019; Stockholms universitet 2019; Umeå universitet 2019; Uppsala universitet 2019).

Rektorsutbildningen är avgiftsfri men det är huvudmannen som ekonomiskt står för internatkostnader, resor och kurslitteratur (Johansson & Svedberg 2016). Efter att skolledaren har avslutat utbildningen bör huvudmannen stötta skolledaren samt tillsammans med denna utvärdera vilken påverkan rektorsutbildningen har haft på skolledarens ledarskap/chefsroll, på verksamheten samt på hela organisationen (Skolverket 2019b). Enligt Johansson och Svedberg (2016) hade ca 60 procent av de 8000 skolledare som fanns i Sverige år 2013 antingen en pågående eller avslutad utbildning genom rektorsprogrammet.

1.2.5 Rektors uppdrag utifrån styrdokumentet

I skolverkets allmänna råd med kommentarer- fritidshem (2014) anges områden som rektor ansvarar för:

1. Anpassa gruppstorlek, gruppammansättning och personaltätet så att de nationella målen kan nås.
2. Organisera så att personalen i fritidshemmet planerar, följer upp och utvecklar verksamheten.
3. Föra kontinuerlig dialog med personalen om den dagliga verksamheten samt om hur verksamheten bidrar till ökad måluppfyllelse.
4. Organisera för samverkan mellan fritidshemmet, förskoleklassen och grundskolan för att få ett helhetsperspektiv på elevernas utveckling och lärande.
5. Skapa möjlighet för vårdnadshavare att ta del av information samt öppna upp för deltagande och inflytande.

Utifrån skollagen (2 kap, §10) framgår att rektor har ansvar för att resurserna fördelas jämt utifrån barnens olika förutsättningar och behov. Samma lag (2 kap, §9) beskriver att rektor har som uppgift att leda och samordna skolenheten och verka för att utbildningen utvecklas (SFS 2010:800).

Skolverket (2019a) beskriver hur rektor har helhetsansvaret för skolans samlade verksamhet och att denna drivs i enlighet med de nationella målen. Vidare ansvarar rektor för uppföljning och utvärdering av resultat, även dessa i enlighet med de nationella målen och kunskapskraven. Rektor har även till uppdrag att arbeta för en jämställd skola där aktivt elevinflytande är ett viktigt inslag. Denna ska se till att elever i behov av extra anpassningar och särskilt stöd får den hjälp de behöver samt att resurser fördelas på ett fördelaktigt sätt. Andra områden som rektor ansvarar för är att ge förutsättningar för goda lärmiljöer, arbeta för samverkan mellan skola, förskoleklass och fritidshem samt att möjliggöra att personalen får den kompetensutveckling som krävs för att de ska kunna utföra sitt arbete på ett professionellt sätt.

2. Litteraturgenomgång

Vi kommer i detta kapitel redogöra för tidigare forskning som vi anser relevant utifrån vårt syfte och våra frågeställningar. Det saknas forskning kring rektorsprogrammet i kombination med att leda fritidshemmet och vi kommer i vår litteraturgenomgång lyfta fram forskning som belyser och beskriver rektorns ledarskap av fritidshemmet, lärare i fritidshems uppfattning om rektorers ledarskap samt rektors uppdrag.

2.1 Lärare i fritidshem - en ny profession

Ackersjö, Nordänger och Lindqvist (2016) skriver att år 2014, när den första kullen nyutbildade lärare i fritidshem blev in i skolans värld påbörjades en undersökning där de fem första åren på arbetsmarknaden skulle studeras. Sex månader innan examen fick de svara på frågor angående deras förväntningar på yrket. En del av svaren visade att några förväntade sig att deras uppgift skulle bli att arbeta upp statusen på yrket genom att bland annat övertyga om vikten av fritidspedagogik för barns lärande. En del förväntade sig även ett motstånd bland lärare och rektorer. Efter ett halvår i sin nya yrkesroll fick samma respondenter svara på nya frågor kring sina första månader som yrkesverksamma. En av frågorna handlade om ifall deras tidigare förväntningar på yrket hade infriats. En respondent beskrev upplevelsen av att vara sist prioriterad, efter skola och förskoleklass. Fokus låg på att stötta upp i skolan och tiden som blev över gick till fritidshemmet. Detta är en återkommande reflektion från fler av lärarna i fritidshemmen där deras verksamhet nedprioriteras. Även de faktum att lärare i fritidshem och lärare i skolan ses som två olika professioner som är svåra att kombinera är ett vanligt förekommande svar (Ackersjö, Nordänger & Lindqvist 2016).

2.2 Rektors ledarskap av fritidshemmet

Andersson (2013) har i sin doktorsavhandling, *Nya fritidspedagoger - i spänningsfältet mellan tradition och nya styrformer*, kommit fram till slutsatsen att fritidspedagogerna överlag efterfrågar en större pedagogisk styrning från rektorerna. Vanligtvis brukar det faktum att pedagogerna får lägga upp arbetet själva vara ett tecken på professionalisering

men så är inte alltid fallet på fritidshemmen. På grund av försämrade villkor genom låg personaltäthet och stora barngrupper, där skola och fritids ofta får konkurrera om resurserna, är risken stor att fritidspedagogerna istället får bära ansvar för de brister som de försämrade villkoren leder till. Däremot menar några fritidspedagoger att de istället utnyttjar tiden som läggs på skoltid till att arbeta med exempelvis värdegrundsfrågor, friluftsliv och skapandeaktiviteter och därmed blir fritidshemsverksamheten inte lidande. Falkner och Ludvigsson (2016) slår även de fast att rektorerna har en bristande kompetens kring att leda fritidshemmen och att detta i sin tur leder till att utbildad personal har svårt att driva verksamheten framåt utan stöd från ledningen.

Ludvigsson och Falkner (2019) har gjort en studie där en av forskningsfrågorna gällde vilken betydelse lärarna uttrycker att rektorns ledarskap har för fritidshemmet och för dem som lärargrupp. Det som genomsyrar undersökningen är att rektorerna ofta prioriterade skolundervisningen, vilket i sin tur ledde till indragen planeringstid för lärarna i fritidshemmet när de av olika anledningar var tvungna att stötta upp i skolan. Lärarna i fritidshemmen beskrev även vikten av att rektorerna inför övriga kollegor höjer och prioriterar fritidshemsverksamheten, vilket många av dem inte upplevde att rektorerna gör. Istället ansåg många av deltagarna i studien att rektorerna inte prioriterade alla lärargrupper lika högt.

”Lärarna beskriver rektorernas ledarskap och vilka konsekvenser det får för dem, deras undervisning och relation till andra lärargrupper. De menar att rektorer förhåller sig på olika sätt till olika lärargrupper. När lärare i den obligatoriska skolan ska gå på fortbildning kan rektor tydligt informera kollegiet om det, medan hon ursäktar sig när motsvarande information ska ges om lärare i fritidshem. Ett annat exempel är när rektor inför kollegiet berömmar lärarna i fritidshem för deras rastverksamhet med motiveringen att de är utomhus i alla väder, istället för att föra fram den pedagogiska betydelse rastverksamheten har.”

(Ludvigsson & Falkner 2019)

Några av lärarna upplevde att de som lärare i fritidshem ofta måste lära upp rektorerna om deras verksamhet, vilket kan bli problematiskt när rektorerna ibland inte är långvariga

på ett och samma ställe. Vidare upplever de medverkande i studien att det finns en maktobalans mellan lärare i fritidshem och lärare i den obligatoriska skolan (Ludvigsson & Falkner 2019).

2.3 Rektors förutsättningar för framgång

En studie utförd av Skott & Törnsén (2018) visar på att det är svårt att särskilja vilken kunskap som kommer utifrån det dagliga arbetet i verksamheten och den kunskap som ges genom rektorsutbildningen. Eftersom rektorer måste läsa rektorsprogrammet och rektorsprogrammet endast får läsas av verksamma rektorer är det två parametrar som inte går att friställa från varandra. Studien visar på att rektorernas lärande är beroende av vilka förutsättningar som ges i det dagliga arbetet, vilket i sin tur påverkas av politiska beslut och insatser. De problematiserar även de faktum att rektorsutbildningen speglas av den politiska styrningen där elevresultat och skolutveckling är i fokus (Skott & Törnsén 2018).

I forskningsprojektet, *Keys to Successful Leadership: High Support for Capable and Versatile Principals* (2010), ingick 24 svenska kommunala 7-9 skolor. Studien visar på att de rektorer som både själva anser sig vara framgångsrika samt anses framgångsrika av lärarna är allmänt kunniga, har en väl utvecklad interaktion med lärarna, anser det naturligt med motstånd och konflikter och hanterar dessa på ett professionellt sätt samt är goda förebilder för såväl personal som elever (Törnsén 2010).

3 Teoretiskt perspektiv

Precis som för övriga skolformer är det staten som avgör vilket innehåll som finns med i rektorsprogrammet och vilken kunskap som ska prioriteras. Detta styr i sin tur vilket utrymme fritidshemmet får i rektorsutbildningen. Eftersom läroplansteorin handlar om vilka nivåer i utbildningssystemet som reglerar vilket innehåll som ska lyftas fram, anser vi denna teori vara en relevant utgångspunkt i vår studie. När rektorer väl kommit in på utbildningen finns det olika faktorer som påverkar vilket lärande som sker. Vi har valt att definiera lärande utifrån ett sociokulturellt perspektiv. Detta synsätt utgår från Vygotskijs syn om att alla människor lär sig hela tiden i alla sociala sammanhang. Ett vanligt

förekommande uttryck i det sociokulturella perspektivet är *appropriering*, vilket kan förklaras med förmågan att ta till sig och göra om till eget. Enligt Vygotskij är lärande en förutsättning för att människan ska utvecklas, det är genom lärandet som vi tar till oss samhällets erfarenheter för att sedan omvandla dessa och göra till våra egna (Säljö 2015).

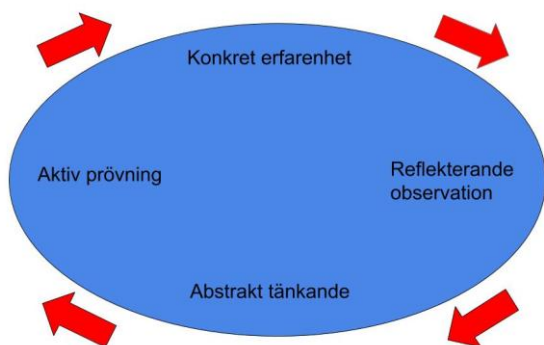
Då delar av vårt syfte är att undersöka huruvida utbildningsbakgrund påverkar hur väl förberedda rektorerna anser sig vara att leda fritidshemmet efter avslutad utbildning bör vi ha en förståelse för hur tidigare erfarenheter påverkar lärandet. Rektorsutbildningen är en befattningsutbildning där den gemensamma nämnaren är anställning som rektor men utbildningsbakgrunden ser olika ut. Genom Kolbs modell om erfarenhetsbaserat lärande, vilken vi beskriver närmare i avsnitt 3.2, får vi en medvetenhet kring hur tidigare erfarenheter kan påverkat lärandet.

3.1 Läroplansteori

Läroplansteorin har sitt ursprung i Dahlöf och Lundgrens ramfaktorteori, vilken syftar till att förklara vilka ramar som styr undervisningen. De pedagogiska, administrativa, resursrelaterade, organisationsrelaterade och elevrelaterade ramarna är de som Dahlöf och Lundgren menar påverkar undervisningen (Imsen 1999). Med utgångspunkt i ramfaktorteorin utvecklade sedan Lundgren läroplansteorin. I denna teori går det att urskilja tre olika samhällsnivåer vilka alla på ett eller annat sätt påverkar utformningen av läroplanen, i vårt fall rektorsutbildningen. Den första nivån, makronivån, är den nationella nivån som innefattar stat och regering, vilka beslutar om lagar och förordningar. Mesonivån innefattar huvudmannaskapet där huvudmannen är ytterst ansvarig för skolverksamheten. Tredje och sista nivån benämns mikronivå där skolorna och deras rektorer/utbildningschefer innefattas. Utifrån ett samhällsperspektiv tas det på statlig nivå beslut kring utbildningens innehåll och omfattning. Därefter är det upp till huvudman att genom sina rektorer tolka, omvandla och verkställa uppdraget i praktiken (Skott 2009). Linde (2000) beskriver hur läroplansteorin handlar om olika nivåer som ligger till grund för att ett visst innehåll lyfts fram och vad som anses viktigt att lära sig.

3.2 Erfarenhetsbaserat lärande

Då vi i vår studie menar att undersöka huruvida tidigare utbildningsbakgrund påverkar hur väl förberedda rektorerna anser sig vara att leda fritidshemmet, bör vi även ha en förståelse för hur tidigare erfarenheter påverkar lärandet. Med utgångspunkt i det sociokulturella perspektivet där lärandet sker i samspel med andra väljer vi att studera Kolbs modell, vilken fokuserar mer på tidigare erfarenheters betydelse för lärande. Modellen handlar om erfarenhetsbaserat lärande som bygger på att en individs lärande påverkas av tidigare erfarenheter. Kolb menar att nytt lärande sker genom att vi reflekterar kring nya upplevelser utifrån tidigare erfarenheter, det vill säga att tidigare erfarenheter ligger till grund för hur vi tolkar och tar till oss ny kunskap vilket leder till ett individuellt lärande. Modellen nedan beskriver Kolbs lärcirkel där lärande sker genom att alla fyra punkter berörs. Kolb menar att lärandet kan ha sin utgångspunkt var som helst i lärcirkeln, men med fördel i konkret erfarenhet. Sedan tar eleverna, i vårt fall rektorerna, sig vidare i cirkeln till att reflektera kring det som upplevts. Utifrån detta drar de sedan slutsatser om vad de har lärt sig för att i slutskedet omvandla det till ny kunskap (Kolb 1984).



4. Metod

I detta avsnitt kommer vi att redogöra för den metod vi har valt för insamling av empiri. Vi kommer även beskriva de urval vi har gjort samt de forskningsetiska aspekter vi har tagit hänsyn till och hur materialet har bearbetats.

4.1 Metodval

Vi har använt oss av en kvantitativ metod genom utskick av enkäter till rektorer samt informantfrågor till utbildningscheferna på de sex lärosätena som bedriver rektorsprogrammet. Anledning till att vi har valt en kvantitativ metod är för att vi vill få del av ett större antal rektorers och utbildningschefers uppfattning kring respektive ämne. Vid intervjuer hade vi endast fått information från ett fåtal rektorer samt utbildningschefer och resultatet hade blivit svårare att generalisera.

4.1.1 Enkäter

Vi har valt att skicka ut vår enkät med hjälp av e-post (se bilaga 1). I e-postmeddelandet fanns en länk till vår digitala enkät. Väl inne i enkäten behövde respondenten endast svara på våra frågor för att sedan i slutet trycka på texttrutan "skicka" för att lämna in sina svar. Bryman (2018) beskriver att enkätundersökningar med hjälp av e-post kan anses fördelaktigt då det för respondenten blir färre moment.

En enkät kan bestå av både förkodade och öppna svarsalternativ, i de fall där båda svarsalternativen används i samma enkät kallas det för en semistrukturerad enkät. Vi har valt att använda oss av en semistrukturerad enkät i vår empiriinsamling, med både öppna frågor, icke-öppna frågor samt frågor med likhetsskala (Christoffersen & Johannessen 2015). Anledningen till att vi valt att ha några öppna frågor i enkäten är då det inte finns några givna svar på dessa frågor, samt att öppna svar möjliggör för respondenten att ge mer uttömmande svar. Vi har vid våra frågor med likhetsskala använt oss av en femgradig skala.

I enkäten fanns det fem inledande frågor som alla rektorer ombads svara på. Resterande tio frågor riktade sig till de rektorer som hade en avslutad rektorsutbildning. Anledningen till att vi har valt att endast låta de utbildade rektorerna fullfölja enkäten, är då utbildning är en förutsättning för att besvara huruvida rektorsprogrammet ger rektorerna rätt förutsättningar att leda fritidshemmet.

4.1.2 Informantfrågor

Vi har valt att skicka ut tre frågor till utbildningscheferna (bilaga 2) vid de sex lärosätena som erbjuder rektorsprogrammet. Två av frågorna var faktafrågor som rörde rektorsprogrammets förändring över tid. Faktafrågor är något som rör faktorer, vilka informanterna förväntas ha kunskap kring. Den tredje och sista frågan var av åsiktskaraktär vilket precis som namnet beskriver efterfrågar informantens åsikt i en specifik fråga. De tillfrågade benämns informanter eftersom de inte svarade på några frågor om sig själv, utan övervägande informerade oss om verksamheten de arbetar inom (Bryman 2018).

4.2 Urval

Vi har i vår studie vänt oss till samtliga verksamma rektorer, ansvariga för någon årskurs inom F-6, i Skåne. Anledningen till att vi valde endast utbildade rektorer är då utbildning är en förutsättning för att besvara huruvida rektorsprogrammet ger rektorerna rätt förutsättningar att leda fritidshemmet. Då fritidshemmet har förändrats mycket över tid ansåg vi det nödvändigt att rektorerna som ingick i vår studie var verksamma, för att få en så aktuell bild som möjligt. Det var även en förutsättning att rektorerna var verksamma för att vi skulle få tillgång till deras kontaktuppgifter. Utifrån arbetets omfattning och för att kunna göra resultatet mer jämförbart har vi valt att begränsa oss till verksamma och utbildade rektorer i Skåne. Vidare har vi också valt att rikta oss mot rektorer ansvariga för någon årskurs inom F-6, då de endast är i dessa årskurser eleverna är berättigade fritidshemsplats.

Gällande frågorna till utbildningscheferna vid universiteten som erbjuder rektorsprogrammet såg vi detta som ett komplement till vår enkätundersökning. Eftersom rektorsutbildningens utformning till viss del kan skilja sig mellan de olika lärosätena såg vi det intressant att få ta del av allas erfarenheter. Då de var ansvariga för utbildningen som gavs vid rektorsprogrammet utgick vi ifrån att de var insatta i utbildningens uppbyggnad och bakgrund

4.3 Genomförande

Genom hemsidor till samtliga kommuner i Skåne tog vi oss vidare till de skolor som inriktar sig till någon årskurs inom F-6. Därigenom fick vi tillgång till rektorernas e-postadresser och i de fall där e-postadresser ej var angivna e-postade vi antingen expeditionen eller ansvarig på kommunen och bad vederbörande vidarebefordra till ansvariga rektorer. E-posten som skickades ut innehöll informationsbrev samt länk till enkät. Vi valde att skicka ut vår enkät via e-post då vår uppfattning är att alla som arbetar på en rektorsposition regelbundet öppnar sin e-post. Ställer vi detta i relation till att respondenterna istället skulle fått enkäten brevlades för att sedan returnera samma väg tror vi att svarsfrekvensen ökar med e-post.

Eftersom vi i undersökningen efterfrågade svar på hur fritidshemmets utrymme i rektorsutbildningen förändrats över tid valde vi att ställa ett fåtal frågor till utbildningscheferna vid lärosätena som erbjuder rektorsprogrammet. På grund utav eventuellt bortfall, men även för att få en bredare bild av utbildningsutvecklingen har vi valt att vända oss till alla sex universiteterna. Vi hade tidigare för avsikt att göra en eller två intervjuer med utbildningsansvariga på ett eller två av universiteterna, men när vi genom litteraturen förstod att det kan finnas skillnader i utformningen av rektorsprogrammet ville vi ha svar från alla sex universiteterna. Då sex stycken intervjuer inte är genomförbart i vår studie valde vi alternativet att skicka ut tre öppna frågor, via e-post, till respektive utbildningschef istället.

4.3.1 Svarsbortfall

Sammantaget skickades enkäten ut till 364 rektorer. Utav dessa 364 utskick, kunde vi räkna bort 26 stycken genom inaktuella e-postadresser, rektorer som avböjde sin medverkan i studien samt de som av olika anledningar inte arbetade som rektor för tillfället. I vår urvalsgrupp återstår, efter att vi räknat bort de 26 som av olika anledningar inte kommer delta, 338 rektorer. När svarstiden på enkäten gått ut hade vi fått in 84 svar. Vi valde att skicka ut en påminnelse och förlänga svarstiden med fem dagar, efter detta var svarsfrekvensen 122. Då vi fortfarande ansåg att deltagandet var för lågt, skickade vi ut en tredje och sista påminnelse och förlängde svarstiden ytterligare fyra

dagar. Det slutgiltiga deltagandet var 138 rektorer, vilket är en svarsfrekvens på 40,8%. Anledningarna till det stora bortfallet i vår enkätundersökning kan vara många. Enligt Bryman (2018) är bortfallet i enkätstudier större än vid kvalitativa intervjuer. Vidare menar Bryman att det är vanligt med en låg svarsfrekvens vid postenkäter. Därmed är det viktigt vid analysen av resultatet att ta hänsyn till de konsekvenser och tänkbara begränsningar den låga svarsfrekvensen kan medföra. Utav de sex tillfrågade utbildningscheferna har vi fått svar av fyra stycken, vilket är en svarsfrekvens på 66,7%.

4.4 Bearbetning av empiri

Efter sista svarsdag stängde vi enkäten för att säkerställa att inga resultat tillkom under bearbetningens gång. Då vi har gjort en digital enkät via Google Formulär sammanställs resultatet automatiskt. Genom att öppna resultatet i ett Google Kalkylark kunde vi välja att kategorisera svaren utifrån de olika enkätfrågorna och därigenom ställa variabler mot varandra. Vi valde sedan att ta med de delar som gick att analysera och därmed tillförde tyngd åt studien.

4.5 Etiska överväganden

Vi har under studiens gång tagit hänsyn till och följt informationskravet, samtyckeskravet, nyttjandekravet och konfidentialitetskravet (Vetenskapsrådet 2002). I ett informationsbrev till utbildningscheferna (se bilaga 2) samt till rektorerna (se bilaga 3) vid rektorsprogrammet, berättade vi om oss och vår studie, vad vår data skulle användas till, att all data kommer behandlas konfidentiellt och de faktum att respondenternas medverkan är frivillig och helt anonym. Enkäten skickades ut digitalt och genom att klicka på länken till enkäten i informationsbrevet bekräftar respondenten att vederbörande har tagit del av ovanstående information. Överst i enkäten blev respondenterna ombedda att kryssa i huruvida de godkände sin medverkan i undersökningen eller ej. Genom att informanterna besvarade och returnerade svaren på informantfrågorna godkände de sitt deltagande i studien.

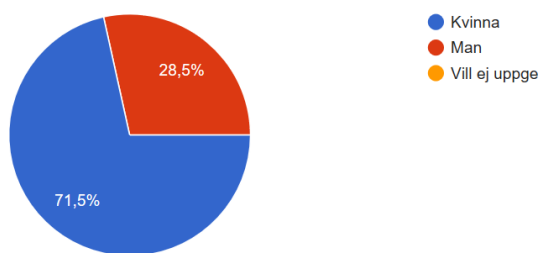
5 Redovisning av resultat

I detta kapitel redovisas en sammanställning av resultatet från enkätundersökningen samt infomantfrågorna.

5.1 Redovisning enkätundersökning

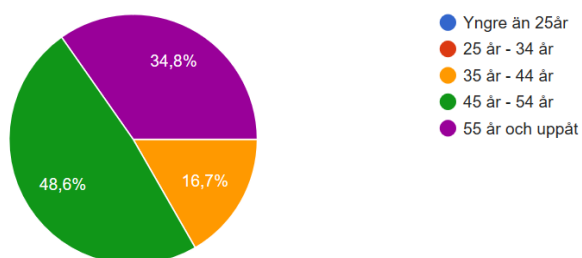
För att tydliggöra ett antal frågor från enkätundersökningen redovisas dessa i diagramform, med en förklarande text undertill. Resterande frågor redovisas endast i löpande text.

Kön



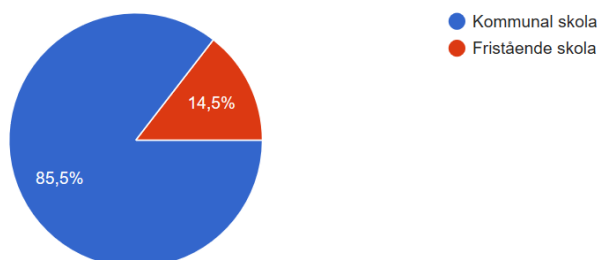
Av de som valt att delta i vår studie var 71,5% kvinnor och 28,5% män. En rektor har valt att inte svara på frågan.

Ålder



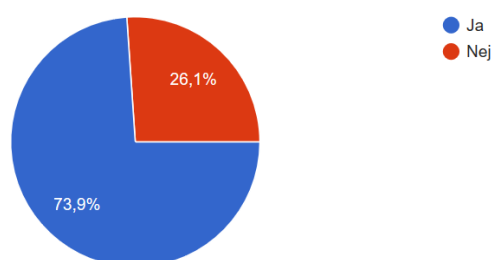
Nästan hälften av de rektorer som svarade (48,6%) var i åldern 45-54 år, 34,8% av deltagarna var över 55 år medan 16,7% var mellan 35-44 år. Ingen av våra deltagare var under 35 år.

Skolform



Av de 138 rektorerna arbetade 85,5% på en kommunal skola medan 14,5% arbetade på en fristående skola

Har du en avslutad rektorsutbildning?



Utav de 138 deltagande rektorerna hade 73,9% (102 stycken) en avslutad rektorsutbildning och det var dessa 102 rektorer som fullföljde enkäten och som vi därför fortsättningsvis kommer utgå ifrån om inget annat anges.

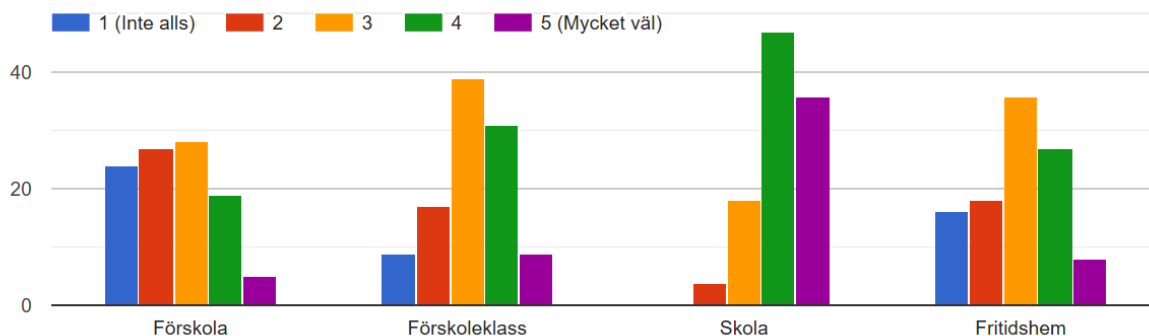
Av de 102 rektorer med en avslutad rektorsutbildning hade 13,7% fritidspedagog som tidigare utbildningsbakgrund. 15,7% var utbildade förskollärare, 63,7% var utbildade lärare i grunden medan 6,9% har uppgett övrig utbildning.

70,6% av de medverkande rektorerna hade avslutat sin utbildning till rektor år 2012 eller senare och hade därmed läst rektorsprogrammet. 29,4% hade avslutat sin utbildning innan år 2012 och därför läst någon utav de tidigare rektorsutbildningarna.

De tre lärosätena som flest rektorer genomfört sin rektorsutbildning vid var Umeå universitet (52,9%), Växjö universitet/Linnéuniversitetet (20,6%) samt Malmö Högskola

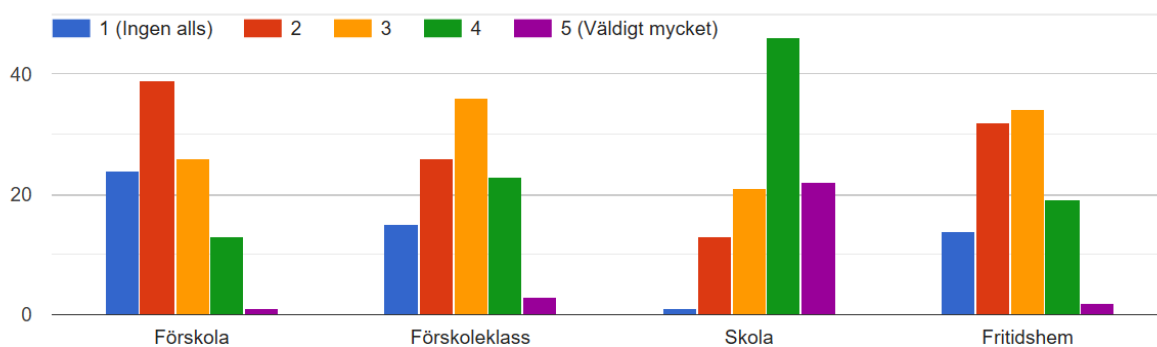
(19,6%). Övriga 6,9% läste antingen på Göteborgs Universitet, Mittuniversitetet, Lunds universitet eller har de ej angett lärosäte.

Hur väl anser du att rektorsutbildningen förberedde dig för att leda följande verksamheter:



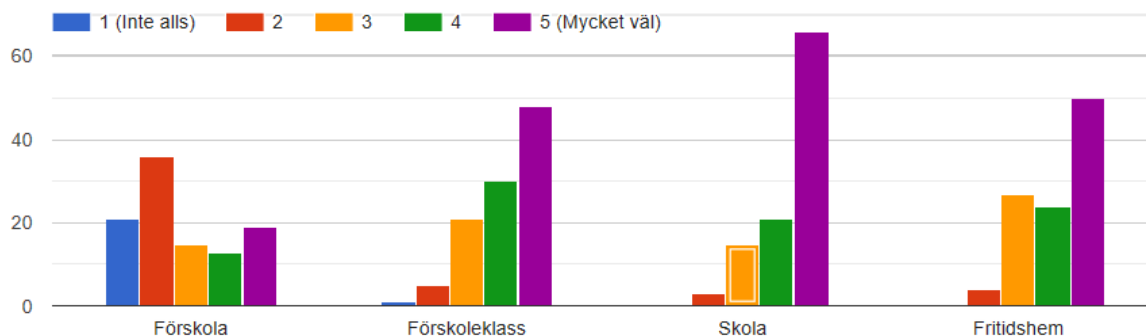
I studien framgår att rektorerna ansåg sig, genom rektorsutbildningen, blivit mest förberedda för att leda skolan. I fallande ordning kom sedan förskoleklass, fritidshem och förskola. 15,7% ansåg inte alls att rektorsutbildningen förberedde dem för att leda fritidshemmet medan 7,6% ansåg att de, genom rektorsutbildningen, blev mycket väl förberedda att leda fritidshemmet.

Hur mycket verksamhetskunskap anser du dig fått genom rektorsutbildningen, kring:



Även i denna fråga hamnade skolan högst upp följt av förskoleklass, fritidshem och minst verksamhetskunskap ansåg rektorerna ha fått kring förskola. 45,1% av de medverkande rektorerna ansåg sig ha fått liten eller ingen verksamhetskunskap kring fritidshemmet medan 20,6% av rektorerna menade att de hade fått mycket eller väldigt mycket kunskap kring fritidshemmets verksamhet via rektorsutbildningen.

Hur väl insatt anser du dig vara i styrdokumenterna gällande:



När det gäller hur insatta rektorerna var i styrdokumenterna hamnade skolan överst även här.

På frågan huruvida rektorerna ansåg att tidigare utbildningsbakgrund har betydelse för förutsättningarna att leda fritidshemmet svarade 81,4% att det har betydelse. Rektorerna hade på denna fråga möjlighet att vidareutveckla sitt svar i en öppen följdfråga. Av de som svarade "ja" på föregående fråga kunde vi tydligt se att många av rektorerna ansåg att utbildning i fritidshem samt erfarenhet från verksamheten ökar förutsättningarna att leda fritidshemmet, vilket går att utläsa ur följande citat:

"Som fritidspedagog har man en större förståelse för de utmaningar och de förutsättningar som råder på fritidshemmet."

"För att kunna förstå uppdraget krävs god kunskap om verksamheten"

"Jag har jobbat många år på fritidshem. Det har gett mig mer än vad rektorsutbildningen gav mig i fråga om att leda fritidshem."

Av de som svarade att tidigare pedagogisk utbildning inte har någon betydelse för förutsättningarna att leda fritidshemmet gick det att läsa följande:

"Jag följer styrdokument och skollagen där fritidshemmets verksamhet beskrivs tydligt."

"Som pedagogisk ledare skall det inte vara någon skillnad."

“Du kan vara en god ledare och chef utan att ha specifik kunskap om själva innehållet i verksamheten. Om du är rektor på en F-3 skola så kan du inte förväntas ha alla utbildningar, lärare, fritidspedagog och förskollärare”

Slutligen ställde vi en fråga ifall rektorerna ansåg att de från huvudman får de förutsättningar som behövs för att leda fritidshemsverksamheten utifrån styrdokumentet. 75.5% av de medverkande ansåg att de får rätt förutsättningar från huvudman. Även här fanns det möjlighet att utveckla sitt svar i en öppen följdfråga. Av de som ansåg sig få rätt förutsättningar från huvudman att leda fritidshemmet gick att läsa följande:

“Grundskoleförvaltningen i xx har haft ett medvetet fokus på fritidshemsutvecklingen under en längre tid, där man bland annat anställt två fritidshemsutvecklare.”

“Har precis genomgått utbildning Att leda fritidshem i huvudmans regi. Huvudman har även fritidshemmen frågor på agendan vi skolledare möten .”

“Ja då huvudman genomför fortbildning för de rektorer och biträdande som leder fritidshem.”

Av de som inte ansåg sig få rätt förutsättningar från huvudman att leda fritidshemmet kunde följande utläsas:

“Anser inte att det ges förutsättningar att leda någon verksamhet utifrån de behov som finns.”

“Huvudmannen har lätt att prioritera skolan och det gör att när det måste prioriteras så kommer skolan först.”

“Skolan som lagstadgad verksamhet prioriteras före fritidsverksamhet”.

5.2 Redovisning av informantfrågor

I följande avsnitt sammanfattas resultaten av de tre frågor utbildningschefernas ombetts svara på.

5.2.1 Fritidshemmets utrymme i rektorsutbildningen över tid

Fyra utbildningschefer har svarat på två frågor gällande fritidshemmets plats i rektorsutbildningen över tid och utifrån deras svar kan vi utläsa att rektorsprogrammet är en generell utbildning där mycket av arbetet bygger på att deltagarna ska ta med sig sina egna erfarenheter och dilemman, vilka sedan behandlas i utbildningen. Utbildningschef 1, 2 och 4 ansåg att fritidshemmets plats i rektorsutbildningen har ökat över tid genom bland annat större andel kurslitteratur som riktas mot fritidshemmet, dock ansåg utbildningschef 1 att det fortfarande är alldeles för lite av fritidshemsrelaterad litteratur i rektorsprogrammet. Utbildningschef 3 ansåg inte att fritidshemmets plats i rektorsutbildningen har förändrats på ett genomgripande vis över tid och universitetet har heller inte gjort någon förändring i rektorsprogrammet i samband med att fritidshemmets fick ett eget kapitel i läroplanen år 2016.

Utbildningschef 4 lyfte att rektorsprogrammets måldokument inte har uppdaterats i samband med läroplansförändringen år 2016, men att de inom programmet försökte belysa fritidshemmet mer, genom att inkludera fritidshemmet i föreläsningar. Vidare framgick att ett utav universitetet, i sin fritidshemssatsning, har anställt en forskare/professor med inriktning fritidshem vilket leder till en ökad insikt kring fritidshemmet även hos övriga utbildare på programmet.

I takt med att fritidshemmet fick ett eget kapitel i läroplanen år 2016 ökade förväntningarna på rektorsprogrammet att i större omfattning inkludera fritidshemmet som verksamhetsform, ansåg utbildningschef 2. Samma utbildningschef beskrev att universitetslärare inom grundläroprogrammet med inriktning fritidshem aktivt påtalar för utbildare på rektorsprogrammet att rektorn även är ansvarig för fritidshemmet, vilket alltför ofta glöms bort eller nedprioriteras. Utbildningschef 1, 2 och 4 uttryckte en medvetenhet kring problematiken att fritidshemmen inte prioriteras, varken på rektorsprogrammet eller ute i verksamheterna. Med detta i åtanke försöker dessa tre universitet belysa fritidshemmet mer och lyfta verksamheten i rektorsprogrammet.

Utbildningschef 1 såg ändå att kunskapen de får genom rektorsprogrammet behöver kompletteras.

”Det betyder att rektorer för fritidshem precis som rektorer för andra skolformer behöver kompletterande kunskaper för att riktigt gå på djupet om sin skolform. Kunskaper som de med fördel kan skaffa tillsammans med den personal som arbetar inom verksamheten.”

(Utbildningschef 1 för rektorsprogrammet 2019)

5.2.2 Utbildningsbakgrundens betydelse

Generellt pekade svaren på att deltagarnas tidigare utbildningsbakgrund till stor del styr vilka verksamhetsformer som lyfts mest. Även på frågan om utbildningscheferna ansåg att tidigare utbildningsbakgrund spelar roll för huruvida rektorerna kan ta till sig rektorsprogrammet utifrån ett fritidshemsperspektiv, svarade fyra av sex tillfrågade. Utbildningschef 1, 3 och 4 ansåg att tidigare utbildningsbakgrund hos rektorerna har betydelse för vilka frågor som lyfts under utbildningen då rektorernas intresse och engagemang under utbildningen baseras på tidigare erfarenheter.

Utbildningschef 4 är var av dem som ansåg att tidigare utbildningsbakgrund spelar roll utifrån alla verksamhetsformer som innefattas i rektorsprogrammet, men menade även följande:

”Jag bedömer att rektorer som är ansvariga för verksamheter med yngre barn (förskola och F-3) har mycket lättare att förstå och förhålla sig till fritidshemmets betydelse för barn- och elevers utveckling och lärande och vikten av att i sitt ledarskap se möjligheterna att nyttja kraften som finns i verksamheten, pedagogiskt och socialt. De så att säga förmår verka i gränssnittet skola-fritidshem.”

(Utbildningschef 4 för rektorsprogrammet 2019)

Utbildningschef 3 menade att utbildningsbakgrunden har betydelse för hur rektorerna kan ta till sig rektorsprogrammet ur ett fritidshemsperspektiv och har svarat följande på frågan:

”De rektorer jag mött i utbildningen som haft sin professionella bakgrund på fritidshemmet har inga som helst bekymmer eller problem att tillgodogöra sig utbildningen. Tvärtom har just deras perspektiv kunnat tillföra nya funderingar hos andra deltagare i deras basgrupper/dialoggrupper.”

(Utbildningschef 3 för rektorsprogrammet 2019)

Utbildningschef 1 har svarat följande på frågan:

”Rektorer och biträdande rektorers intresse och engagemang baseras till viss del på deras kunskap och tidigare erfarenheter. Det gör att inslag om de olika skolformerna är viktiga för att även fånga sådana som inte har tidigare erfarenhet och engagemang kring fritidshem.”

(Utbildningschef 1 för rektorsprogrammet 2019)

Utbildningschef 2 ansåg sig inte märka någon skillnad i utbildningsbakgrund hos rektorerna vid discussionsfrågor rörande fritidshemmet.

6 Metodkritik

I följande avsnitt kommer vi reflektera kring vårt val av kvantitativ metod och huruvida denna har lämpat sig för vår undersökning. Tidpunkten för när vi skickade ut vår enkät var inget vi i större utsträckning kunde påverka då examensarbetet pågick inom en förutbestämd tidsram, där enkätundersökningen skulle genomföras mellan veckorna 40-45. Däremot ser vi en fördel med att det inte låg direkt vid terminsstart eftersom vår erfarenhet är att rektorerna då generellt har som mest att göra. Vår uppfattning är att rektorer idag har en hög arbetsbelastning vilket även styrks av att ett antal rektorer har avböjt sin medverkan på grund av arbetsbördan. Detta kan vara en orsak till den låga svarsfrekvensen på 40,8%, vilket vi bör ta i beaktande i både analys och diskussion. Den låga svarsfrekvensen medför att vårt resultat i lägre grad blir generaliserbart (Bryman 2018). Då svarsfrekvensen var väldigt låg efter sista svarsdagen valde vi att skicka ut totalt två påminnelser till rektorerna vilket resulterade i en något högre svarsfrekvens.

Eftersom enkätsvaren var anonyma kunde vi inte avgränsa oss att endast påminna de som inte besvarat enkäten utan var tvungna att skicka påminnelser till alla. Hade vi skickat ut ytterligare påminnelser hade möjligtvis svarsfrekvensen fortsatt öka men då vi inte ansåg detta rimligt varken ur tidsperspektiv eller utifrån respekt till respondenterna, valde vi att avstå.

Då vi i vår studie endast riktat oss mot rektorer verksamma i Skåne, bör vi ha i åtanke att vårt resultat endast kan generaliseras till samma område. Vi är även medvetna om att alla dessa rektorer kanske inte alltid varit verksamma i Skåne och framförallt inte läst sin utbildning där. Istället för att endast vända oss till rektorer i Skåne kunde vi valt ut ett visst antal respondenter jämnt fördelat över Sverige men såg en fördel med att istället nå ut till samtliga rektorer inom ett visst område för att lättare kunna generalisera.

Vi anser att enkätfrågorna gav oss de svar vi behövde för att kunna besvara våra forskningsfrågor. Valet av frågor har gett oss möjlighet att ställa olika variabler i relation till varandra och eftersom vi lyckats besvara forskningsfrågorna kan vi inte se att det saknades någon fråga varken till informanterna eller till respondenterna. Tre av enkätfrågorna var så kallade skattningsfrågor där respondenterna fick skatta sig själv på en skala mellan 1-5. Vi kan se en vinst i att ha en femgradig skala där de som inte anser att svaret på frågan går att skatta åt ett eller annat håll kan välja en trea, men ur analysynpunkt hade en fyrgradig skala varit bättre då risken finns att respondenten väljer mittalternativet för att undvika att ta ställning. Vi har räknat ut resultatet i både procentform samt utifrån medelvärde, men valt att presentera och analysera vårt resultat i form av procentsatser då vi upplevde det mer lättanalyserat. Vid flera tillfällen har vi sammanvävt de två högre eller de två lägre graderna på skalan och därmed har inte treornas betydelse vägts in, vi kunde även valt att analysera svaren utifrån ett medelvärde och treorna hade då fått en större betydelse, men genom procentsatser kunde vi enklare jämföra höga och låga skattningar samt få det mer överskådligt.

7 Analys

I detta avsnitt analyseras resultatet utav såväl enkäter som informantfrågor med utgångspunkt i våra teoretiska perspektiv. Vi har valt att analysera resultatet utifrån enskilda frågor men även genom att ställa variabler mot varandra för att se om det går att

utläsa något samband. På tre av frågorna har rektorerna fått skatta svaren på en skala mellan 1-5 där 1 är inte alls/ingen alls och 5 är mycket väl/väldigt mycket. Vi har ställt variablerna kön och ålder i förhållande till andra variabler, men inte kunnat utläsa någon skillnad i svaren utifrån varken kön eller ålder och därmed har vi valt att inte analysera dessa vidare.

7.1 Sammanfattande analys

Generellt kan vi se att rektorernas upplevelse är att de, genom rektorsutbildningen, känner sig bäst förberedda att leda och har mest verksamhetskunskap kring skola, följt av förskoleklass, fritidshem och förskola. Utifrån läroplansteorin skulle detta kunna tolkas som att det redan på nationell nivå läggs hög prioritet på skolan och att detta sedan följer med ner i leden genom huvudmän och i vårt fall utbildningschefer för rektorsutbildningen, vilket i slutändan påverkar utbildningens uppbyggnad och innehåll. Även om 75,5% av de medverkande rektorerna ansåg att de fick rätt förutsättningar från huvudman att leda fritidshemmet bör vi ändå reflektera kring att var fjärde rektor (24,5%) inte ansåg sig få rätt förutsättningar. Precis som läroplansteorin beskriver är det en rad olika faktorer som påverkar slutresultatet, där även huvudmännen är inkluderade. I ett av rektorernas svar ser vi att det ibland redan från huvudman upplevs finnas en prioriteringsordning där skolan ligger överst vilket kan vara svårt för rektorerna att påverka.

Vidare kan vi också se en stor spridning kring hur väl förberedda rektorerna kände sig för att leda fritidshemmet genom rektorsutbildningen, där en tredjedel ansåg sig väl eller mycket väl förberedda, en tredjedel hade skattat sig i mitten och den sista tredjedelen kände sig lite eller inte alls förberedda att leda fritidshemmet genom rektorsutbildningen. I studien Falkner och Ludvigsson (2016) har gjorts framgår det att rektorerna har en bristande kompetens kring att leda fritidshemmet. Vi ser även en stor spridning gällande hur mycket verksamhetskunskap rektorerna ansåg sig ha fått via rektorsprogrammet där endast 20,6% av rektorerna ansåg sig ha fått mycket eller väldigt mycket verksamhetskunskap medan 45,1% menade att de hade fått liten eller ingen verksamhetskunskap alls genom rektorsutbildningen. Skolinspektionen (2018) lyfter i sin

granskning att rektorerna själva anser sig ha begränsade kunskaper kring fritidshemmets verksamhet.

7.2 Analys utifrån lärosäte

Då vi vill få en förståelse för vilka faktorer som styr rektorsutbildningens utformning kan vi med hjälp utav läroplansteorin enklare analysera våra resultat. Som vi tidigare nämnt bedrivs rektorsprogrammet på sex olika universitet utspridda i Sverige vilket i sin tur kan innebära sex olika tolkningar av rektorsprogrammet och dess uppdrag. Johansson och Svedberg (2016) beskriver att det i en av utvärderingarna av rektorsutbildningen visar på stora skillnader i utbildningen beroende på universitet, då universiteten betonar de nationella målen olika. █

Eftersom det endast är två rektorer från Lund, tre från Göteborg och en från Mittuniversitetet har vi valt bort dessa i vår analys kring vilket lärosäte utbildningen är genomförd vid, i relation till hur väl förberedda rektorerna, genom rektorsutbildningen, ansåg sig vara för att leda de olika verksamheterna samt hur mycket verksamhetskunskap de ansåg sig fått genom rektorsutbildningen. Detta då vi anser att det är för få svarande från dessa universitet för att kunna analysera, generalisera och jämföra med övriga universitet.

Generellt pekade svaren utifrån alla lärosäte på att samtliga rektorer ansåg sig bäst förberedda på att leda, samt ha fått mest verksamhetskunskap kring skolan. I fallande ordning har rektorer vid alla universitet sammanfattningsvis svarat skola, förskoleklass, fritidshem och förskola utifrån både mängden verksamhetskunskap och hur väl förberedda de upplevde sig vara att leda de olika verksamheterna. Dessa svar går i linje med vad som framkommit i tidigare forskning där Ludvigsson och Falkner (2019) i sin undersökning menar att rektorerna ofta prioriterade skolundervisningen, vilket ledde till att även fritidshemspersonalens fokus låg på skolans verksamhet, då de i stor utsträckning fick stötta upp där.

Vad vi kan se utifrån vilket lärosäte rektorerna genomfört sin utbildning på är att de som läst vid Malmö högskola inte upplevde sig lika förberedda, genom rektorsutbildningen,

för att leda fritidshemmet som de rektorer som läst i Umeå eller Växjö. De som läst i Malmö är även de som upplevde sig, genom rektorsutbildningen, fått minst verksamhetskunskap kring fritidshemmet.

Vidare kan vi se att de rektorer som har läst sin rektorsutbildning vid Växjö universitet/Linnéuniversitetet är de rektorer som upplevde sig ha blivit bäst förberedda att leda fritidshemmet, samt fått mest verksamhetskunskap, genom sin utbildning, detta påvisar att måldokumentet är tolkningsbara. Detta stärks av måldokumentet för rektorsprogrammet som betonar att dokumenten är tolkningsbara och utbildningen därför kan variera mellan lärosätena (Skolverket 2019b).

7.3 Analys utifrån när utbildningen avslutades

Med utgångspunkt i läroplansteorin bör vi ha en förståelse för att beroende på när rektorerna avslutade sin utbildning kan den nationella styrningen av utbildningen ha sett olika ut, vilket kan resultera i varierande förutsättningar för rektorsprogrammets upplägg. Utifrån den nationella styrningen (makronivå) har huvudmännen (mesonivå) och rektorerna (mikronivå) tolkat direktiven på olika sätt (Skott 2009). Då alla rektorer som anställdes efter 15 mars 2010 måste påbörja rektorsprogrammet inom ett år efter anställning, kan detta ur ett erfarenhetsbaserat lärande spela roll för hur mycket erfarenhet kring yrket rektorerna besitter när utbildningen påbörjas. Före den 15 mars 2010 fanns det inga riktlinjer kring hur länge rektorerna fick arbeta inom yrket innan utbildningen påbörjades (Johansson & Svedberg 2016).

Då de nya rektorsprogrammet lanserades år 2009 och utbildningen är på tre år (Johansson & Svedberg 2016), har vi inledningsvis valt att analysera resultatet utifrån de som har avslutat sin utbildning före år 2012 samt de som avslutat sin utbildning år 2012 eller senare. De som har avslutat sin utbildning år 2012 eller senare ansåg sig mer förberedda att leda fritidshemmet jämfört med dem som har avslutat sin utbildning innan år 2012. Detta gäller även hur mycket verksamhetskunskap de ansåg sig fått kring fritidshemmet. Samma resultat går att utläsa kring förskoleklassen, dock ej lika markant. Däremot kan vi inte se någon större skillnad kring varken verksamhetskunskap eller hur väl förberedda

de ansåg sig vara att leda verksamheterna, när de gäller förskola och skola utifrån när de avslutade sin utbildning.

Då fritidshemmet fick ett eget kapitel i läroplanen år 2016 (Skolverket 2016) har vi även valt att analysera svaren utifrån de som avslutat sin rektorsutbildning år 2018 eller år 2019, eftersom de som avslutat år 2018 läst minst hälften av utbildningen efter år 2016. Det vi kan se är att de som har avslutat sin utbildning år 2018 eller 2019 ansåg sig ha fått mindre verksamhetskunskap kring fritidshemmet och kände sig mindre förberedda att leda fritidshemmet än de som avslutade utbildningen år 2017 eller tidigare.

7.4 Analys utifrån tidigare utbildningsbakgrund

Det är inte bara universitetets tolkning av uppdraget som har betydelse för vilken kunskap rektorerna bär med sig efter avslutad utbildning utan även, som Kolbs modell (se s.19) beskriver, vad de har för tidigare utbildning och erfarenheter när rektorsutbildningen påbörjas. När vi analyserar svaren utifrån vilken pedagogisk utbildningsbakgrund rektorerna har kan vi se att 40% av de som har fritidspedagog som tidigare utbildning ansåg sig väl eller mycket väl förberedda att leda fritidshemmet. Samtidigt har 50% svarat att de i ingen eller liten utsträckning har förberetts att leda fritidshemmet, genom rektorsutbildningen, där motsvarande siffra för de med andra utbildningsbakgrunder (lärare, förskollärare och övrig utbildning) är mellan 30-33%. Däremot kan vi se att de rektorer med lärare som utbildningsbakgrund i väldigt hög utsträckning (84%) ansåg att rektorsutbildningen förberett dem väl eller mycket väl för att leda sin egen verksamhetsform, skola. Det visar sig i studien att flest rektorer, oavsett utbildningsbakgrund, ansåg sig, genom rektorsutbildningen, bäst förberedda att leda skolan samt har mest verksamhetskunskap kring skolan. Utifrån måldokumentet för rektorsprogrammet bör rektorerna efter avslutad rektorsutbildning känna sig lika förberedda att leda samtliga verksamheter som inkluderas i utbildningen (Skolverket 2019b).

Vid en jämförelse av tidigare utbildningsbakgrund i relation till hur mycket verksamhetskunskap rektorerna ansåg sig fått genom rektorsutbildningen framgick det tydligt att de med fritidspedagog som tidigare utbildning ansåg sig fått minst

verksamhetskunskap kring fritidshemmet. I samma jämförelse är de med lärare som tidigare utbildningsbakgrund de som ansåg sig fått mest verksamhetskunskap om fritidshemmet genom rektorsutbildningen. Både de med utbildningsbakgrund som fritidspedagoger, lärare och förskollärare ansåg sig väl insatta i fritidshemmets styrdokument, mellan 72-78% svarade väl eller mycket väl på frågan. Anmärkningsvärt är att endast 44% av de med övrig utbildning ansåg sig väl eller mycket väl insatta i fritidshemmets styrdokument. Vi kan också i vårt resultat se att de med övrig utbildning, det vill säga de som inte har lärare, förskollärare eller fritidspedagog som tidigare utbildning, i lägre utsträckning ansåg sig vara insatta i styrdokumentet för samtliga verksamheter. Utifrån Kolbs modell om erfarenhetsbaserat lärande går det att se ett samband mellan tidigare erfarenheter och förmågan att ta till sig ny kunskap (Kolb 1984).

Det går att utläsa att 81% av de medverkande rektorerna samt tre utav de fyra utbildningscheferna ansåg att tidigare utbildningsbakgrund har betydelse. Frågan till rektorerna var ifall de anser att tidigare pedagogisk utbildning har betydelse för förutsättningarna att leda fritidshemsverksamheten. Till utbildningscheferna formulerades frågan lite annorlunda och syftade till om de anser att tidigare utbildningsbakgrund spelar roll för huruvida rektorerna kan ta till sig rektorsprogrammet utifrån ett fritidshemsperspektiv. Trots att frågorna skiljde sig något anser vi oss kunna likställa frågorna och vi menar därmed att de pekar åt samma håll.

7.5 Analys utifrån rektorsprogrammets förändring över tid

Förväntningarna på rektorerna idag är inte längre att de ska ha expertkunskap inom sitt område utan fokus ligger istället på deras egenskaper som ledare (Ullman 1997). Detta skulle kunna ligga till grund för att rektorsutbildningens uppbyggnad inte fokuserar så mycket på specifika verksamhetskunskaper utan har ett mer övergripande perspektiv. Resultatet av vår studie visade att rektorsprogrammet är en generell övergripande utbildning som bygger på att deltagarna tar med sig sina egna erfarenheter och dilemman, vilka sedan behandlas under utbildningen. Detta tyder på att erfarenheten spelar stor roll dels för vilka frågor som lyfts, men även för vilka kunskaper rektorerna får med sig efter avslutad utbildning. Det vill säga, är det en stor andel fritidspedagoger som läser rektorsprogrammet tillsammans kommer fritidshemmet få ett större utrymme och lyftas

med under utbildningen vilket leder till en ökad kunskap kring verksamheten även hos övriga deltagare.

När vi jämför rektorernas och utbildningschefernas svar skiljer sig dessa åt då 3 av 4 utbildningschefer ansåg att fritidshemmet hade fått mer utrymme sen 2016, medan de rektorer som läst utbildningen under samma period i lägre grad upplevde sig förberedda att leda fritidshemmet jämfört med de som läst utbildningen tidigare. Rektorernas svar gick mer i linje med svaren från utbildningschef 3 som inte ansåg att det skedde någon förändring i rektorsprogrammet i samband med läroplansförändringen. Då samhället är i ständigt förändring, vilket leder till ändrade förutsättningar, är det nödvändigt att ständigt uppdatera och utveckla rektorsprogrammet (Utbildnings- och kulturdepartementet 2006). Med tanke på rektorernas upplevelse ställer vi oss frågande till om rektorsprogrammet i tillräcklig utsträckning utvärderas och uppdateras efter de behov som finns.

Trots att majoriteten av utbildningscheferna ansåg att fritidshemmets utrymme i rektorsutbildningen ökat över tid menade utbildningschef 1 att det fortfarande finns alldeles för lite av fritidshemsrelaterad litteratur i rektorsprogrammet. Detta skulle kunna bero på de faktum att det saknas kurslitteratur kring fritidshemmet ur ett ledarskapsperspektiv (Pihlgren 2018). En anledning till avsaknaden av kurslitteratur kopplad till fritidshemmet skulle kunna bero på att den stora förändringen i styrdokumentet skedde år 2016 och att det därför ännu inte hunnit publicerats så mycket forskning kring fritidshemmets förstärkta uppdrag och förväntningarna på rektorerna utifrån detta.

8 Diskussion

I detta kapitel följer en diskussion kring de resultat och analytiska tolkningar som undersökningen har mynnat ut i, vilket problematiseras och kopplas till tidigare forskning. Vi har i åtanke under diskussionsdelen att den låga svarsfrekvensen påverkar generaliserbarheten.

Studien tog sin utgångspunkt i vår nyfikenhet kring rektorers skilda kunskaper kring fritidshemmet och frågan väcktes kring vilket utrymme fritidshemmet får i rektorsprogrammet. Något vi anser är anmärkningsvärt i vårt resultat är att 50% av rektorerna med fritidspedagog som tidigare utbildningsbakgrund i liten utsträckning ansåg att rektorsutbildningen förberedde dem för att leda fritidshemmet. Kan det vara så att dessa rektorer på grund utav sin tidigare utbildning har en stor kunskap kring fritidshemsverksamheten och därför inte ansåg att rektorsutbildningen belyser fritidshemmet tillräckligt? Däremot kan det anses motsägelsefullt då de rektorer med lärare som tidigare utbildningsbakgrund är de som, genom rektorsutbildningen, ansåg sig bäst förberedda (84%) att leda skolan. Skulle vi anta att fritidspedagogernas svar beror på deras goda förkunskap kring sin egen verksamhet, och att alla verksamhetsformer hade fått samma utrymme i rektorsprogrammet, borde även lärarna ha skattat sig lågt på denna fråga. Precis som Skott och Törnsén (2018) nämner i sin studie, kan det vara svårt att urskilja vilken kunskap som kommer från tidigare erfarenheter och vilken som i vårt fall kommer från rektorsutbildningen.

Resultatet visar att flest rektorer ansåg sig bäst förberedda att leda skolan, i relation till förskola, förskoleklass och fritidshem. Falkner och Ludvigsson (2016) lyfter rektorernas bristande kompetens kring att leda fritidshemmet. Utifrån vår studies resultat är det tydligt att rektorerna ansåg att rektorsprogrammet har störst fokus på skolan och att rektorerna därför att bäst förberedda på att leda denna verksamhetsform. Andersson (2013) lyfter i sin doktorsavhandling att fritidspedagogerna efterfrågar en större pedagogisk styrning från rektorerna vilket kan vara ett resultat utav rektorsprogrammets uppbyggnad. I enighet med Skott (2009) som menar att dagens rektorer präglas av hur tidigare rektorer har prioriterat sina arbetsuppgifter ställer vi oss frågan om det är gamla traditioner som lever kvar. Detta då skolan står högst i fokus och fritidshemmet som först år 1994 regleras i skollagen (Skolverket 1994) inte har så lång tradition kring att vara en del utav skolans verksamhet.

Ludvigsson och Falkners (2019) studie visar på att rektorerna ofta prioriterar skolundervisningen vilket vi utifrån vårt resultat kan förstå då tyngden i

rektorsutbildningen ligger på skola. Majoriteten av utbildningscheferna i vår studie uttryckte en medvetenhet kring problematiken att fritidshemmen inte prioriteras, varken på rektorsprogrammet eller ute i verksamheterna. Ackesjö, Nordängler och Lindqvist (2016) lyfter lärare i fritidshems upplevelser kring att vara sist prioriterade efter skola och förskoleklass. Detta styrker vår studie där det i samtliga skattningsfrågor visar på samma prioriteringsordning. Vi kan genom detta se en röd tråd i att de verksamheter rektorerna, genom rektorsutbildningen, ansåg sig bäst förberedda att leda också är de verksamheter rektorerna, i ovanstående forskning, prioriterar högst enligt lärarna i fritidshem (Ackersjö, Nordängler och Lindqvist 2016). Detta har även visat sig i skolinspektionens båda rapporter från 2010 och 2018 där det i den förstnämnda framkom att rektorerna behöver bli mer insatta i fritidshemmets uppdrag och dagliga verksamhet medan inspektionen från 2018 visade att en del rektorer själv anser sig ha begränsad kunskap om fritidshemmet (Skolinspektionen 2010, Skolinspektionen 2018). Prioriteringsordningen som framkommit genom såväl tidigare forskning som resultatet i vår studie skulle kunna strida mot skollagen (SFS 2010:800) som menar att rektor har ansvar för att resurserna fördelas jämt utifrån barnens olika förutsättningar och behov (2kap, §10). Falkner och Ludvigsson (2016) slår även de fast att rektorerna har en bristande kompetens kring att leda fritidshemmen och att detta i sin tur leder till att utbildad personal har svårt att driva verksamheten framåt utan stöd från ledningen. Utifrån tidigare forskning samt vår studie går det att anta att fritidsverksamheterna ute i landet inte kommer att utvecklas i den takt som önskas. Detta då rektorerna inte har tillräckligt med kunskap kring verksamheten och heller inte prioriterar fritidshemmet i samma utsträckning som de prioriterar skolan.

Som vi tidigare nämnt beskrev utbildningscheferna att rektorsutbildningen präglas av erfarenheterna som rektorerna har med sig in i utbildningen. I vår studie hade 63,7% av de deltagande rektorerna lärarutbildning i grunden vilken i sin tur skulle kunna påverka de faktum att skolan får störst utrymme i utbildningen. Eftersom majoriteten av utbildningscheferna ansåg att tidigare erfarenheter påverkar innehållet i utbildningen så borde utbildningen struktureras annorlunda för att säkerställa att rektorerna får lika mycket kunskap kring alla de verksamhetsformer som ingår. I annat fall skulle det kunna innebära att samtliga i en utbildningsgrupp på rektorsprogrammet exempelvis är lärare i

grunden och detta i sig skulle ge fritidshemmets verksamhet litet utrymme i utbildningen. Vidare skulle detta kunna tolkas som att det delvis är slumpen som avgör hur mycket utrymme varje verksamhet ges i rektorsprogrammet. Detta i sin tur skulle kunna strida mot måldokumentet som menar att samtliga med nyckelroller *“för statligt reglerade och läroplansstyrda verksamheter”* (Skolverket 2015. s.2) ska få de kunskaper och kompetenser som krävs för att utifrån sin verksamhet nå de nationella och lokala målen (Skolverket 2015). Vi ställer oss frågande till huruvida det är rimligt att grupp sammansättningen av rektorer på rektorsprogrammet kan få spela så betydande roll gällande innehållet i utbildningen och hur det utifrån detta går att säkerställa att alla rektorer får den kunskap de behöver för att driva sina verksamheter framåt. Sannolikheten att detta även påverkar hur olika skolformer bedrivs i praktiken är stor.

Som framkommer i analysen ansåg de med övrig utbildningsbakgrund, det vill säga ej, lärare, förskollärare eller fritidspedagog, sig i lägre grad insatta i styrdokumentet. Detta skulle kunna tolkas som att tidigare pedagogisk bakgrund spelar roll för förmågan att sätta sig in i uppdraget. Det tyder på att de som är lärare, förskollärare eller fritidspedagoger i grunden fått sin insikt i styrdokumentet genom tidigare utbildning. Därför går det att anta att rektorsprogrammet inte i tillräckligt hög utsträckning förbereder rektorerna att sätta sig in i sitt uppdrag. Vidare går det att fundera över ifall det är rimligt att kravet för att anställas som rektor endast är att ha ” pedagogisk insikt” via utbildning och erfarenhet (SFS 2010:800), vilket omfattar många utbildningar utöver lärare, fritidspedagog samt förskollärare, då tidigare utbildning uppenbart har betydelse för förmågan att sätta sig in i gällande styrdokument. Det faktum att tidigare erfarenhet verkar ha betydelse för förutsättningarna att ta till sig utbildningen samtidigt som anställningskraven endast kräver pedagogisk insikt via utbildning och erfarenhet går att ställa i relation till att rektorerna anställs först för att därefter påbörjar och genomför sin utbildning. Rektorer har samma ansvar för verksamheten från första anställningsdagen som efter avslutad rektorsutbildning. Vi kan se en problematik kring detta då vi kan anta att de flesta rektorer trots tidigare erfarenheter och utbildningar inte har så stor kunskap kring exempelvis skoljuridik och myndighetsutövning.

Något annat vi anser anmärkningsvärt är att studien visar på att de rektorer som avslutat sin rektorsutbildning efter år 2018 ansåg sig ha fått mindre verksamhetskunskap och kände sig mindre förberedda än de som avslutat utbildningen år 2017 eller tidigare. Varför detta är intressant är då fritidshemmet år 2016 fick ett eget kapitel i läroplanen och därmed också tydligare riktlinjer för verksamheten. Vidare är det intressant utifrån utbildningschefernas svar där majoriteten menar att fritidshemmets plats i rektorsutbildningen har ökat över tid, och att det i både föreläsningar och kurslitteratur läggs mer vikt vid fritidshemmet detta trots att måldokumentet för rektorsprogrammet är oförändrat sedan 2015. Som vi tidigare nämnt, ansåg en utav utbildningscheferna att förväntningarna på inkludering av fritidshemmet som verksamhetsform i rektorsprogrammet ökade i takt med att fritidshemmet fick ett eget kapitel i läroplanen år 2016. Detta har lärosätena, utifrån vårt resultat, inte lyckats med då rektorerna som avslutat utbildningen efter år 2018 i lägre grad anser sig förberedda att leda fritidshemmet samt har mindre verksamhetskunskap efter avslutad rektorsutbildning. Detta skulle kunna bero på att fritidshemmets uppdrag och dess betydelse för eleverna genom tydligare styrdokument och riktlinjer har uppmärksammats mer och att det därför finns andra förväntningar, från rektorerna, på fritidshemmets utrymme i rektorsutbildningen än tidigare.

Vi kan i vår studie se en spridning i hur de olika universiteten förbereder rektorerna för deras kommande uppdrag och vill återigen belysa de faktum att även om måldokumentet är detsamma för samtliga universitet är det upp till varje universitet att tolka dess innehåll. Skott och Törnsén (2018) lyfter i sin studie att rektorsutbildningen speglas av den politiska styrningen där elevresultat och skolutveckling är i fokus. Vidare skulle vi utifrån våra teorier kunna gå ytterligare ett steg tillbaka och fundera kring vilka tidigare erfarenheter utbildningscheferna samt utbildarna för rektorsprogrammet besitter och hur detta i sin tur påverkar hur de prioriterar de olika verksamheterna i rektorsprogrammet.

Det är svårt att urskilja ifall det är lärosätena som bedriver rektorsutbildningen olika eller om det är grupp sammansättningen av rektorer och deras tidigare erfarenheter som gör att de får med sig olika kunskaper från rektorsutbildningen. I Sverige finns det idag 5074

stycken grundskolor (Skolverket u.å). De gemensamma nämarna för dessa skolor är att det bör finnas en rektor som läser eller har läst rektorsprogrammet/rektorsutbildningen utifrån ett statligt framtaget måldokument, men även lagar, förordningar och styrdokument som skolorna måste förhålla sig till. Utöver dessa två fasta parametrar vet vi att det är väldigt många olika faktorer som påverkar rektorernas syn på fritidshemmet såsom olika tolkning av måldokument, olika erfarenheter hos utbildarna på rektorsprogrammet, rektorernas tidigare utbildningar och erfarenheter, grupsammansättningen vid rektorsutbildningen, förutsättningar från huvudman med mera. Vi ställer oss frågande till om det, som skollagen (2010:800) kräver, att *“utbildningen inom skolväsendet ska vara likvärdig inom varje skolform och inom fritidshemmet oavsett var i landet den anordnas”* (1kap 9§), verkligen går att säkerställa?

Sammanfattningsvis kan vi se att det finns en problematik kring rektorsprogrammets uppbyggnad då både tidigare forskning samt vår studie visar på varierande förutsättningar efter avslutad utbildning. Dels utifrån att tidigare erfarenheter har så stor påverkan på innehållet, men även sett till att det är en övergripande generell utbildning för samtliga skolledare. Fördelen med en gemensam rektorsutbildning är att alla skolledare får samma utbildning/titel och därför kan röra sig fritt mellan de olika verksamhetsformerna efter avslutad utbildning. Samtidigt kan det vara ett problem att rektorerna inte får tillräckligt med utbildning för att leda sina specifika verksamhetsformer framåt, vilket även utbildningschef 1 påtalar genom sitt uttalande kring att rektorerna efter utbildningen behöver kompletterande kunskaper för att få en djupare insikt i sin verksamhetsform. För en optimal styrning av den svenska skolan ser vi det rimligt att alla rektorer, innan anställning, läser det idag generellt övergripande rektorsprogrammet. Efter anställning som rektor borde det förslagsvis finnas krav på vidareutbildning med mer specifik verksamhetskunskap inom den verksamhetsform rektor ansvarar för, detta för att säkerställa att alla elever får den utbildning de enligt lag har rätt till.

Vår ingång till denna studie tog sin utgångspunkt i vår egen uppfattning kring att rektorernas kunskaper kring, och förmåga att leda fritidshemmet varierade mycket. Studiens resultat mynnade ut i en snarlik uppfattning, att det är mycket som skiljer sig åt

på många plan. En del rektorer känner sig, genom rektorsutbildningen, väl förberedda att leda fritidshemmet och har god verksamhetskunskap medan en större andel inte alls känner sig förberedda för sitt uppdrag att leda fritidshemmet och heller inte anser sig ha fått någon verksamhetskunskap genom rektorsutbildningen. Med tanke på att samtliga medverkande rektorer är ansvariga för just fritidshemmet på de skånska skolorna är det inte konstigt att styrningen av fritidshemmet upplevs skilja sig åt.

Avslutningsvis vill vi återigen lyfta ett citat från en av de medverkande rektorerna som vi tycker sammanfattar resultatet av vår studie på ett bra sätt:

“Jag har jobbat många år på fritidshem. Det har gett mig mer än vad rektorsutbildningen gav mig i fråga om att leda fritidshem.”

8.1 Vidare forskning

I takt med arbetets gång har flera intressanta tankar väckts gällande vidare forskning kring ämnet. Våra förslag på vidare forskning är följande:

- Att även inkludera förskollärare samt biträdande rektorer i undersökningen för att se om resultatet hade sett annorlunda ut. Detta då samtliga läser samma utbildning och bör få samma kunskaper även om de leder olika verksamheter.
- Fritidshemmets utrymme i rektorsutbildningen sett till nationell nivå jämfört med vårt resultat från Skåne. Då vi endast har fått med rektorer från ett fåtal av de lärosätena som erbjuder rektorsprogrammet i vår undersökning hade en nationell undersökning varit intressant då det hade kunnat göras en mer omfattande jämförelse av rektorsutbildningen vid de olika universiteterna.
- En undersökning där fritidshemmet inte hade ställts i relation till förskola, skola samt förskoleklass, för att se ifall det gett ett annat resultat..
- Fritidspedagogernas syn på styrningen av fritidshemmet. Stämmer forskningen kring att det efterfrågas bättre styrning av fritidshemmet (Andersson 2013) samt rektorernas uppfattning om att de inte anser att rektorsutbildningen förberett dem så väl för att leda fritidshemmet med fritidspedagogernas syn på styrningen?

Referenser

- Ackesjö, H., Nordänger, U-K. & Lindqvist, P. (2016). "Att jag kallar mig själv för lärare i fritidshem uppfattar jag skapar en viss provokation": Om de nya grundlärarna med inriktning mot arbete i fritidshem. *Educare - Vetenskapliga skrifter*, (1): 86-109 <http://lnu.diva-portal.org/smash/get/diva2:915942/FULLTEXT01.pdf> [2019-09-12]
- Andersson, B. (2013). *Nya fritidspedagoger - i spänningsfältet mellan tradition och nya styrformer*. Doktorsavhandling, Umeå universitet, Umeå. <http://umu.diva-portal.org/smash/get/diva2:603114/FULLTEXT02.pdf> [2019-10-12]
- Bryman, A. (2018). *Samhällsvetenskapliga metoder*. Stockholm: Liber AB
- Christoffersen, L. & Johannessen, A. (2015). *Forskningsmetoder för lärarstudenter*. Lund: Studentlitteratur.
- Ekhölm, M. (2015). *Skolledarutbildningen. Fyrtio års tillbakablickande*. Arbetsrapport Juni 2015. Institutionen för pedagogiska studier, Karlstad Universitet.
- Falkner, C. & Ludvigsson, A. (2016). *Fritidshem och fritidspedagogik - en forskningsöversikt*. (Forskning i korthet 2016:1) <https://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:1033918/FULLTEXT01.pdf> [2019-10-05]
- Göteborgs universitet (2019). *Institutionen för pedagogik och specialpedagogik*. <http://kursplaner.gu.se/pdf/kurs/sv/REP001> [2019-09-11]
- Imsen, G. (1999). *Lärarens värld. Introduktion till allmän didaktik*. Lund: Studentlitteratur
- Johansson, O. & Svedberg, L. (red.) (2016). *Att leda mot skolans mål* (2 ed.). Malmö: Gleerups.
- Karlstad universitet (2019). *Det här är rektorsprogrammet*. <https://www.kau.se/rut/utbildning-och-forskning/utbildning/rektorsprogrammet-30-hp/det-har-ar-rektorsprogrammet> [2019-09-11]

Kolb, D A. (1984). *Experiential learning: experience as the source of learning and development*. New Jersey: Prentice Hall

Leo, U. (2014). Ledning av inre organisation för lärande – att synliggöra professionella normer. I Nihlfors, Elisabet; Johansson, Olof (red.). *Skolledare i mötet mellan nationella mål och lokal policy*, (s. 141-159). Malmö: Gleerups Utbildning AB. ISBN: 978-91-40-68764-7

Linde, G. (2000). *Det ska ni veta! En introduktion till läroplansteori*. Lund: Studentlitteratur AB

Ludvigsson, A. & Falkner, C. (2019). *Fritidshem - Ett gränsland i utbildningslandskapet*.

<https://pedagogikkogkritikk.no/index.php/ntpk/article/view/1181/3188> [2019-09-11]

Mittuniversitetet (2019). *Upplägg och arbetsätt*. <https://www.miun.se/mot-mittuniversitetet/samverkan/run/rektorsprogrammet/upplagg/> [2019-09-11]

Moos, L. & Johansson, O. (2009). *The International Successful School Principalship Project: success sustained?* Journal of Educational Administration; Vol. 47 No 6, pp. 765-780.

Nihlfors, E. & Johansson, O. (red.). (2013). *Skolledare i mötet mellan nationella mål och lokal policy*. Malmö: Gleerups Utbildning AB. ISBN: 978-91-40-68764-7

Pihlgren, A. (2018). *Leda fritidshemmet. Praktika för skolledare*. Lund: Studentlitteratur AB

Riksarkivet (u.å). *Grundskolan införs*. <https://riksarkivet.se/grundskolan-infors> [2019-09-22]

Rohlin, M. (2012). *Fritidshemmets historiska dilemman. En nutidshistoria av konstruktionen av fritidshemmet i samordning med skolan*. Stockholm: Stockholms universitets förlag.

SFS 2010:800. *Skollag*. Stockholm: Utbildningsdepartementet.

Skolinspektionen (2010). *Kvalitet i fritidshem*. Kvalitetsgranskning Rapport 2010:3. Stockholm: Skolinspektionen.

Skolinspektionen (2018). *Undervisning i fritidshemmet inom områdena språk och kommunikation samt natur och samhälle*. Stockholm: Skolinspektionen
https://www.skolinspektionen.se/globalassets/publikationssok/granskningsrapporter/kvalitetsgranskningar/2018/fritidshem/fritidshem_rapport_2018.pdf

Skolverket (u.å). *Hitta och jämför grundskolor*.
<https://utbildningsguiden.skolverket.se/hitta-och-jamfor-skolor/hitta-och-jamfor-grundskolor?skolform=gr> [2019-11-05]

Skolverket (1994). *Läroplan för det obligatoriska skolväsendet, förskoleklassen och fritidshemmet Lpo 94*. Stockholm: Skolverket
<http://ncm.gu.se/media/kursplaner/grund/Lpo94.pdf> [2019-09-12]

Skolverket (2011). *Läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet 2011*. Stockholm: Skolverket

Skolverket (2014). *Skolverkets allmänna råd med kommentarer - Fritidshem*. Stockholm: Skolverket

Skolverket (2015). *Rektorsprogrammet, måldokument 2015–2021*. https://www.skolverket.se/download/18.6bfaca41169863e6a654d5/1552994869169/Rektorsprogrammet_maldokument_red19mars2019.pdf [2019-09-11]

Skolverket (2016). *Fritidshemmet - lär känna läroplanen*. Stockholm: Skolverket
<https://www.skolverket.se/publikationsserier/ovriga-trycksaker/2016/fritidshemmet---lar-kanna-laroplanen?id=3729> [2019-10-21]

Skolverket (2019a). *Läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet 2011. Reviderad 2019*. Stockholm: Skolverket

Skolverket (2019b). *Rektorsprogrammet*. Stockholm: Skolverket
<https://www.skolverket.se/skolutveckling/kompetensutveckling/rektorsprogrammet---befattningsutbildning-for-skolledare> [2019-10-11]

Skolöverstyrelsen (1969). *Läroplan för grundskolan. 1 Allmän del*. Stockholm: Skolöverstyrelsen.

Skolöverstyrelsen (1980). *Mål och riktlinjer för grundskolan*.
https://gupea.ub.gu.se/bitstream/2077/30910/1/gupea_2077_30910_1.pdf [2019-09-12]

Stockholms universitet (2019). *Innehåll och upplägg*. <https://www.edu.su.se/rektors-och-skolledarskapsutbildning/rektorsprogrammet/inneh%C3%A5ll-och-uppl%C3%A4gg> [2019-09-11]

Skott, P. (2009). *Läroplan i rörelse: Det individuella programmet i möte mellan nationell utbildningspolitik och kommunal genomförandepraktik*. Uppsala: Acta

Skott, P. & Törnsén, M. (2018). *Rektorer, utbildning och lärande - Om 12 rektorers lärande och professionella utveckling*. (Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering, rapport 2018:11)
<https://www.ifau.se/globalassets/pdf/se/2018/r-2018-11-rektorer-utbildning-och-larande.pdf> [2019-09-13]

Socialstyrelsen (1988). *Pedagogiskt program för fritidshem. Allmänna råd från socialstyrelsen 1988:7*. Stockholm: Socialstyrelsen

Säljö, R. (2015). *Lärande. En introduktion till perspektiv och metaforer*. Malmö: Gleerups Utbildning AB

Törnsén, M. (2010). Keys to Successful Leadership: High Support for Capable and Versatile Principals. *The Educational Forum*, 74(2), ss. 90-103. DOI: 10.1080/00131721003604371

Ullman, A. (1997). *Rektorn: En studie av en titel och dess bärare (Studies in educational sciences, 11)*. Stockholm: HLS

Umeå universitet (2019). *Rektorsprogrammet*. <https://www.umu.se/centrum-for-skolledarutveckling/utbildning/rektorsprogrammet/> [2019-09-11]

Uppsala universitet (2019). *Välkommen till Rektorsprogrammet vid Uppsala universitetet*. <https://www.rut.uu.se/rektorsprogrammet/> [2019-09-11]

Utbildnings- och kulturdepartementet (2006). *Rektorsprogrammet – ett nationellt program för utbildning av rektorer och stöd för rektorsfunktionen*. Stockholm: Regeringskansliet

Vetenskapsrådet (2002). *Forskningsetiska principer - inom humanistisk - samhällsvetenskaplig forskning*.
https://www.gu.se/digitalAssets/1268/1268494_forskningsetiska_principer_2002.pdf

Bilaga 1

Fritidshemmets plats i rektorsutbildningen

*Obligatorisk

Jag godkänner min medverkan i undersökningen *

Ja

Nej

Kön

Kvinna

Man

Vill ej uppge

Ålder

Yngre än 25år

25 år - 34 år

35 år - 44 år

45 år - 54 år

55 år och uppåt

Jag arbetar på en:

- Kommunal skola
- Fristående skola

Vilken är din tidigare pedagogiska utbildning?

Ditt svar _____

Har du en avslutad rektorsutbildning?

- Ja
- Nej

Om du svarade "Nej" på ovanstående fråga tackar vi för din medverkan och ber dig hoppa över resterande frågor och skicka in dina enkätsvar. Om du svarade "Ja" på ovanstående fråga ber vi dig fortsätta med nästa fråga.

Vilket år avslutade du din rektorsutbildning?

Ditt svar _____

Vid vilket lärosäte genomförde du din rektorsutbildning?

Ditt svar _____

Hur länge har du arbetat som rektor efter avslutad utbildning?

Ditt svar _____

Hur väl anser du att rektorsutbildningen förberedde dig för att leda följande verksamheter:

	1 (Inte alls)	2	3	4	5 (Mycket väl)
Förskola	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Förskoleklass	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Skola	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Fritidshem	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>

Hur mycket verksamhetskunskap anser du dig fått genom rektorsutbildningen, kring:

	1 (Ingen alls)	2	3	4	5 (Väldigt mycket)
Förskola	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Förskoleklass	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Skola	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Fritidshem	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>

Hur väl insatt anser du dig vara i styrdokumenterna gällande:

	1 (Inte alls)	2	3	4	5 (Mycket väl)
Förskola	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Förskoleklass	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Skola	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Fritidshem	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>

Anser du att tidigare pedagogisk utbildning har betydelse för dina förutsättningar att leda fritidshemsverksamheten?

- Ja
- Nej

Vidareutveckla gärna ditt svar på ovanstående fråga.

Ditt svar

Anser du att du från huvudman får de förutsättningar som du behöver för att leda fritidshemsverksamheten utifrån styrdokumentet?

- Ja
- Nej

Vidareutveckla gärna ditt svar på ovanstående fråga.

Ditt svar

Tack för din medverkan!

Skicka

Bilaga 2

Datum 2019-10-08

Till utbildningschefer för rektorsprogrammen i Sverige.

Informationsbrev gällande skriftliga frågor.

Vi heter Anna Olofsson och Louise Sand och studerar vid Högskolan i Kristianstad. Vi läser sista terminen på programmet Grundlärare med inriktning mot arbete i fritidshem och skriver nu på vårt examensarbete, Fritidshemmets utrymme i rektorsutbildningen.

Vi vill undersöka hur rektorsutbildningen förbereder rektorer för att leda fritidshemmen. En del handlar om hur rektorsprogrammet har förändrats över tid, bland annat i takt med att fritidshemmet fick ett eget kapitel i läroplanen 2016, och skulle därför vilja ha svar på några frågor. Senast söndagen den 13 oktober behöver enkäten skickas tillbaka avsändaren.

Deltagandet är frivilligt, och kan avbrytas när helst du vill utan någon motivering. Svaren på frågorna kommer sammanställas och användas i bakgrunden och resultatet av vår studie, men inga enskilda personer kommer gå att identifiera.

De som deltar i studien kommer automatiskt att få ta del av den via mail i januari, då studien beräknas vara färdig.

Genom att besvara och returnera svaren på nedanstående frågor till avsändaren godkänner du ditt deltagande i studien.

Frågorna är följande:

1. Anser du att fritidshemmets plats i rektorsutbildningen förändrats över tid? Om ja, på vilket vis?
2. Gjordes det någon förändring i rektorsprogrammet i samband med att fritidshemmet fick ett eget kapitel i läroplanen 2016? Utveckla gärna

3. Anser du att tidigare utbildningsbakgrund spelar roll för huruvida rektorerna kan ta till sig rektorsprogrammet utifrån ett fritidshemsperspektiv? Utveckla gärna.

Tack för din medverkan!

Med Vänlig Hälsning

Anna Olofsson

anna.olofsson0237@stud.hkr.se

Louise Sand

louise.sand0018@stud.hkr.se

Handledare: Margaretha Källqvist

margaretha.kallqvist@hkr.se

Bilaga 3

Datum 2019-10-02

Till verksamma rektorer, ansvariga för någon årskurs inom F-6, i Skåne.

Informationsbrev gällande enkätundersökning.

Vi heter Anna Olofsson och Louise Sand och studerar vid Högskolan i Kristianstad. Vi läser sista terminen på programmet Grundlärare med inriktning mot arbete i fritidshem och skriver nu på vårt examensarbete om Fritidshemmets plats i rektorsutbildningen.

Vi vill undersöka hur rektorsutbildningen förbereder rektorer för att leda fritidshemmen och skulle därför vilja ha svar på några frågor. Enkäten innehåller 13 frågor och beräknas ta 5-10 minuter att besvara. Du kommer till enkäten via länken nedan. Vi önskar få in dina svar senast onsdagen den 9 oktober.

Deltagandet är både anonymt och frivilligt, det kan avbrytas när helst du vill utan någon motivering. Svaren på enkäten kommer sammanställas och användas i resultatet av vår studie, men inga enskilda personer kommer gå att identifiera.

Ni kommer att få del utav vår studie genom att skicka ett mail till någon av oss där ni anger ert intresse. Vi kommer sedan via mail delge er vårt examensarbete som beräknas vara färdigt i januari.

Genom att klicka på länken medger jag att jag har tagit del av ovanstående information och skickas därför vidare till enkäten.

<https://docs.google.com/forms/d/e/1FAIpQLSf9rrM5hNOBjzk0O0SODiDEO1dbaEE8bOcQ-WKgjte82A3lfQ/viewform>

Tack för din medverkan!

Med Vänlig Hälsning

Anna Olofsson
Louise Sand

anna.olofsson0237@stud.hkr.se
louise.sand0018@stud.hkr.se

Handledare:

Margaretha Källqvist margaretha.kallqvist@hkr.se